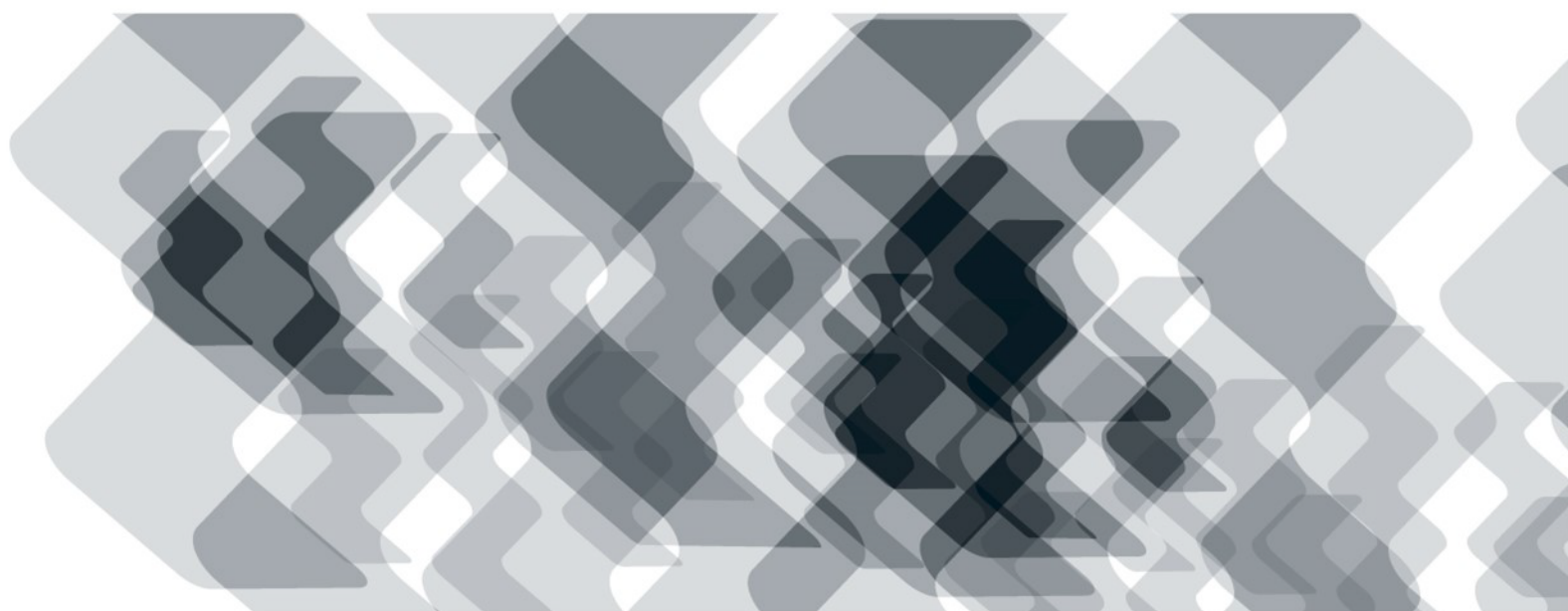

הדוחות הכספיים
ליום 30 ביולי

2021

תוכן העניינים

4	דוח הדירקטוריון והנהלה
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
36	סקירת הסיכונים
61	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
63	בקורות ונהלים
64	הצהרת המנכ"ל
65	הצהרת החשבונאי הראשי
66	דוחות כספיים
153	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח
154	ממשל תאגידי
157	פרטים נוספים
161	נספח

דוח הדירקטוריון וההנהלה

6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
6	תיאור פעילות קבוצת הבנק
8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
9	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
10	יעדים ואסטרטגיה
11	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
11	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
15	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
19	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
29	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
35	חברות מוחזקות עיקריות
36	סקירת הסיכונים
36	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
38	סיכון אשראי
55	סיכון שוק
59	סיכון נזילות
60	סיכונים אחרים
61	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
63	בקורות ונהלים

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון וההנהלה

1	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	8
2	תמצית דוח רווח והפסד	15
3	הרכב הרווח המימוני, נטו	16
4	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	16
5	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	17
6	התפלגות ההכנסות מעמלות	17
7	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	18
8	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	19
9	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	19
10	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	19
11	אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	20
12	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	20
13	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה	21
14	הרכב תיק ניירות הערך	21
15	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	22
16	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	22
17	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	22
18	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	23
19	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	23
20	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	24
21	הון והלימות ההון	26
22	יחס הון כולל יחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית	27
23	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2018	27
24	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
25	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
26	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	30
27	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	31
28	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	33
29	מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי משבר הקורונה	38
30	אשראי שניתן בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה	39
31	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	40
32	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	43
33	חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	46
34	חשיפות עיקריות למדינות זרות	47
35	היקף ההלוואות לדיור	48
36	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה	49
37	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	50
38	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	54
39	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	55
40	תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה	58
41	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	58
42	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	58
43	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	58
44	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקדים הגדולות	59

דוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 ביוני 2021

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 17 באוגוסט 2021, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים, הבלתי מבוקרים, של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן ביחד - "קבוצת הבנק"), ליום 30 ביוני 2021.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונדיליות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לגופים מוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
 - החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסניפים שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל, המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג"י, פועלים סניפים מתמחים במגזר הדתי והחרדי.
 - חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.
- בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

רואי החשבון סומך חייקין (KMPG) מכהנים כרואי החשבון של הבנק משנת 1972.

אישרור דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

ביום 3 בינואר 2021, אישררה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג ilAAA\Stable ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג ilAA.

ביום 21 במאי 2021, אישררה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2, את פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ואת תחזית הדירוג ליציב.

ביום 1 באוגוסט 2021, אישררה חברת "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa2.il אופק יציב, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aaa.il אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג Aa3.il (hyb) אופק יציב.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. לעניין זה ראו גם ההסתייגות בפרק הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם - השפעת התפשטות נגיף הקורונה. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "ייהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן. המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

יחסים פיננסיים עיקריים			לשנת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
			2021	2020	2020	
			באחוזים			
מדדי ביצוע עיקריים	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾	15.0%	8.1%	8.6%		
	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾	0.80%	0.47%	0.49%		
	יחס הון עצמי רובד 1	11.67%	10.71%	11.18%		
	יחס המינוף	5.49%	5.49%	5.29%		
	יחס כיסוי הנזילות	137%	139%	150%		
	יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾	2.6%	2.9%	2.7%		
	יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾	1.6%	1.8%	1.7%		
	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾	0.8%	1.0%	0.9%		
	יחס יעילות	59.5%	60.5%	61.8%		
	מדדי איכות אשראי עיקריים	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור	1.19%	1.28%	1.38%	
		שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור	0.87%	1.18%	0.86%	
		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור פגום	184%	151%	221%	
שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾		-	0.18%	0.10%		
שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾		(0.30%)	0.72%	0.52%		

נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד			לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני	
			2021	2020
			במיליוני ש"ח	
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	677	339		
הכנסות רבית, נטו	1,380	1,318		
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(137)	322		
הכנסות שאין מרבית	819	754		
מזה: עמלות	711	691		
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,308	1,254		
מזה: משכורות והוצאות נלוות	800	752		
רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)	6.75	3.38		

נתונים עיקריים מהמאזן			30 ביוני 2021		31 בדצמבר 2020
			במיליוני ש"ח		
סך כל הנכסים	173,028	152,719		167,778	
מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים	56,673	46,144		57,802	
ניירות ערך	16,244	11,715		13,105	
אשראי לציבור, נטו	95,191	89,215		90,970	
סך כל ההתחייבויות	162,758	143,634		158,243	
מזה: פקדונות הציבור	146,276	129,160		141,677	
פקדונות מבנקים	5,035	1,881		2,992	
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	2,833	4,375		4,394	
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	9,849	8,712		9,141	

נתונים נוספים			30 ביוני 2021		31 בדצמבר 2020
מחיר מניה (באגורות)	10,440	7,310		8,514	
דיבידנד למניה (באגורות)	-	125		125	

(1) על בסיס שנתי.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות והלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

מידע נוסף מפורט בדוחות הכספיים לשנת 2020.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשיפה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

הסיכונים המתפתחים העיקריים הינם סיכון אסטרטגי/מודל עסקי, סיכון רגולטורי, סיכוני סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכונים חוצי גבולות, סיכון בנקאות הוגנת, סיכונים סביבתיים וכן סיכון מאקרו כלכלי, הכולל את השפעת התפשטות נגיף הקורונה. לפירוט נוסף אודות הסיכונים המתפתחים, ראה **דוח על הסיכונים** באתר האינטרנט של הבנק.

השפעת משבר נגיף הקורונה

מאז היציאה מהסגר השלישי, נמשכת מגמת ההתאוששות הכלכלית במרבית ענפי הפעילות במשק ושיעור האבטלה ממשיך לרדת. על פי תחזית של חטיבת המחקר של בנק ישראל שפורסמה בחודש יולי, התוצר צפוי לצמוח ב-5.5% בשנת 2021 וב-6% בשנת 2022.

לקראת סוף הרבעון השני של השנה, החלה עלייה מחודשת בשיעור התחלואה בישראל. על פי ההערכות, שיעור המתחסנים הגבוה בקרב האוכלוסייה, מצמצם באופן ניכר את ההשפעה השלילית הצפויה כתוצאה מההתפרצות. אולם, עדיין קיים חוסר וודאות לגבי הסיכונים הכרוכים בהתפשטות הנגיף, לאור החוסר במידע וודאי לגבי רמת יעילות החיסונים במניעת תחלואה קשה. כמו כן, בחודש יולי, החל מתן מנת חיסון שלישית לאוכלוסיית המבוגרים בישראל, בניסיון להתמודד עם העלייה המחודשת בתחלואה.

עקב התחדשות ההתפרצות, הוחזרו חלק מהגבולות שהוסרו וקיים חשש שבעקבות עלייה בתחלואה, יוטלו מחדש מגבלות משמעותיות, העלולות להביא לפגיעה בפעילות הכלכלית של המשק.

הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים השונים ובכללם אלו שההסתברות להתממשותם גדלה בעקבות המשבר, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק. בין היתר, סיכוני האשראי, סיכוני סייבר ואבטחת המידע, סיכוני איסור הלבנת הון, הסיכון האסטרטגי ועוד.

הבנק ממשיך להקפיד על יישום הנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל ונקט בשורה של צעדים במסגרת השמירה על ההמשכיות העסקית, בין היתר, פיצול יחידות קריטיות לקפסולות, צמצום ישיבות פרונטליות ומתן אפשרות לעבודה מרחוק לעובדים בקבוצות סיכון, תוך הקפדה על ניהול סיכונים וקיום בקורות. ברבעון השני של השנה, נמשכה מגמת השימוש הגבוה של לקוחות הבנק באמצעים הדיגיטליים, וזאת לצד חזרה מלאה למתכונת העבודה הרגילה בסניפים.

ביום 22 במרס 2021, האריך בנק ישראל את הוראת השעה המאפשרת מתן הקלות לבנקים בנושאים שונים ובכללם הקלות בנוגע לדרישות ההון ויחס המינוף. תוקף ההוראה הינו עד ליום 30 בספטמבר 2021 (לחלק מההקלות נקבעה תקופת מעבר).

במחצית הראשונה של השנה, נמשכה הירידה המשמעותית בהיקף האשראי המוקפא. יתרת תשלומי הלוואות (קרן ורבית) שנדחו, ליום 30 ביוני 2021 עמדה על 19 מיליון ש"ח, המהווה כ-0.02% מיתרת האשראי לציבור, בהשוואה ליתרת תשלומי הלוואות שנדחו בסך של 125 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020, שהיוו כ-0.14% מיתרת האשראי לציבור. שיעור החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים ליום 30 ביוני 2021, מהווה כ-0.21% מסך האשראי לציבור, בהשוואה ל-1.9% ביום 31 בדצמבר 2020.

מאז פרוץ משבר הקורונה, נוכח אי הוודאות הגבוהה שיצר, ועל מנת לשקף את הגידול האפשרי בהפרשות הפרטניות בגין לווים אשר נפגעו מהמשבר אולם טרם זוהו, הגדיל הבנק, במהלך שנת 2020, באופן משמעותי את ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי.

לאורך המשבר, בוחן הבנק את ההתפתחויות במשק ואת המידע הרלוונטי לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי והתאמת ההפרשה הקבוצתית, על מנת לשקף גידול אפשרי בהפרשות הפרטניות בגין לווים אשר נפגעו מהמשבר, אולם טרם זוהו.

במסגרת השיקולים בקביעת רמת ההפרשה הקבוצתית ליום 30 ביוני 2021, התחשב הבנק בעלייה המשמעותית בפעילות הכלכלית ביחס לזו שהשתקפה במהלך שנת 2020 והעריך כי על אף העלייה בתחלואה המתרחשת לאחרונה, הסיכון לגבי הפגיעה בפעילות הכלכלית פחת, לאור

המדיניות להתאמת המשק להמשך פעילות בתקופה של עלייה בתחלואה, צפי למהלכי חיסון נוספים ומדיניות הממשלה לניהול משבר הקורונה במינימום פגיעה בכלכלה.

שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2021, עמד על 1.19%, בהשוואה ל-1.28% ביום 30 ביוני 2020 ובהשוואה ל-1.38% ו-1.05% בסוף השנים 2020 ו-2019, בהתאמה.

כאמור, עדיין לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המשבר והיקפן על הבנק וזאת בשל חוסר וודאות בקשר להמשך התפשטות הנגיף בעולם, בין היתר, לאור גילוי הווריאנטים השונים וצעדים נוספים שנקטו לעצירת התפשטותם.

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים ועל לקוחותיו, הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק, למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל.

לפרטים נוספים על השפעת התפשטות נגיף הקורונה, ראה באור 15 לתמצית הדוחות הכספיים והדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון, מדי חצי שנה. בחודש נובמבר 2019, אישר דירקטוריון הבנק אסטרטגיה תאגידי מעודכנת לשנים 2020-2022.

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסיכונים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל לחיזוק מעמדו בקרב לקוחותיו ומכוון להענקת שירותים בנקאיים מעודכנים ומותאמים לצרכיהם, ביעילות, במקצועיות ובביטחון, תוך התאמה לסביבת הבנקאות המשתנה ושמירה על רמת סיכון מידתית.

בתכנית האסטרטגית נקבעו מיקודים עסקיים, שמטרתם להצמיד את הבנק קדימה בסביבת התחרות ותחת תנאי אי ודאות. לתכנית יעדי על במונחי תשואה על ההון ויחס יעילות ובה, במקביל לניהול סיכונים מושכל, שם הבנק דגש לנושאים הבאים:

- מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי.
- מיקודן של החברה הבת מסד והמותגים יובנק, פאג"י ואוצר החייל, בנישות הפעילות הייחודיות להם.
- שמירה על מובילותו בשוק ההון.
- שימור הפעילות במגזר העסקי.
- הובלת מהלכי התייעלות בהוצאות תוך ייעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, הקמת מרכז תפעול סניפי, המשך התייעלות ברשת הסינוף והמשך הסטה לערוצי הבנקאות הישירה.
- בנייה וחיזוק של יכולות ליבה קריטיות, כגון ניהול הדאטה ופיתוח עסקי.

תהליכים אסטרטגיים נוספים שבוצעו בבנק בשנים האחרונות, כללו את אסטרטגיית המחשוב, אסטרטגיית לפעילות הדיגיטל, אשר מטרתה לדאוג למענה טכנולוגי מתקדם ללקוחות, ואסטרטגיית דאטה, אשר מטרתה למנף את המידע הרב בארגון ליצירת ערך עסקי משמעותי לבנק וללקוחות.

התכנית האסטרטגית נבחנה ונמצאה כרלוונטית ומתאימה לבנק, גם נוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו הכלכליות בארץ ובעולם. הבנק ממשיך לעקוב אחר השפעות משבר הקורונה והשלכותיו על פעילות הבנק והאסטרטגיה שלו ובמידת הצורך מבצע התאמות בתכנית העבודה של הבנק.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פועל ענף הבנקאות בישראל, במחצית הראשונה של שנת 2021. המשק הישראלי מתאושש בקצב מהיר ממשבר הקורונה ונפתח כמעט במלואו וללא מגבלות מהותיות על הפעילות הכלכלית. לצד זאת, מאמצע חודש יוני 2021, ניכרת עלייה במספר המאומתים לנגיף הקורונה, כתוצאה מהתפשטות זן ה"דלתא". לפי הערכת בנק ישראל מחודש יולי 2021, החשש להתפתחותן של מוטציות עמידות לחיסונים, או כאלה שיגרמו לתחלואה קשה יותר, מהווה סיכון מסוים להמשך התאוששות המשק. לצד העלייה בפעילות המשקית, נתוני סקרי כח אדם לחודש יוני ולמחצית הראשונה של חודש יולי, מצביעים על ירידה מעודדת בשיעור האבטלה הרחב לרמה של 9.0%, בהשוואה ל 9.8% בחודש מאי. הירידה בשיעור האבטלה, חלה על רקע פתיחת המשק והסרה של מרבית הגבלות הקורונה וכן סיומו של מודל החל"ת הגורף שמימנה המדינה, אשר במסגרתו הובטחו תשלומי דמי אבטלה לכל אזרח ישראלי שאיבד את עבודתו בתקופת הקורונה.

על רקע משבר הקורונה, הפעיל בנק ישראל כלי מדיניות ייעודיים לתמיכה בתפקוד התקין של השווקים, לחיזוק התמסורת של המדיניות המוניטרית ולהגדלת היצע האשראי לעסקים קטנים וזעירים. ניתן למנות בין צעדים אלו, את מתווה דחיית ההלוואות מהמערכת הבנקאית למשקי הבית ולעסקים, הפחתת דרישות ההון בבנקים, תכניות ההלוואות למערכת הבנקאית למתן אשראי לעסקים קטנים, רכישות אגרות חוב על ידי בנק ישראל ועוד. עם הסרת המגבלות והתאוששות המשק, הצורך בתכנית למתן הלוואות לטווח ארוך למערכת הבנקאית למימון הלוואות שניתנו לעסקים קטנים וזעירים יפחת והפעלת כלי זה תופסק, בכפוף להחלטת בנק ישראל. הנדבך בו סופקו הלוואות לבנקים ברבית שלילית של 0.1% הסתיים כמתוכנן בחודש יוני והנדבך של הלוואות ברבית של 0.1% יסתיים ביום 1 באוקטובר או בתום ניצול 40 מיליארד ש"ח.

בכלכלה העולמית ניכרים ניצני התאוששות, ההתחסנות במדינות המפותחות הגיעה לשיעור גבוה והתחלואה נמצאת במגמת ירידה, במקביל להסרת מגבלות על הפעילות הכלכלית. תחזיות הצמיחה העולמית של הבנק העולמי ובתי ההשקעות לשנת 2021 עודכנו כלפי מעלה, לאור התכנית הפיסקלית שאושרה בארה"ב, תהליך ההתחסנות וההסתגלות לפעילות כלכלית תחת מגבלות.

מדד מנהלי הרכש הגלובלי ממשיך לעלות ומעיד על התרחבות כלכלית, ולראשונה מאז פרץ משבר הקורונה, המדד של מגזר השירותים מצביע על רמה גבוהה מזו של התעשייה. היקף הסחר העולמי מוסיף לעלות בחודשים האחרונים. מדדי המניות ממשיכים לעלות, אם כי קצב עליית המחירים היה מתון יחסית. להערכת בנק ישראל, ייתכן כי התמחור בחלק מהנכסים הפיננסיים אינו משקף בהכרח את מכלול הסיכונים. עליות נרשמו גם במחירי הנפט ומנגד, בתקופה האחרונה נרשמו ירידות מחירים בשוק הסחורות.

צמיחה

ביום 5 ביולי 2021, עדכנה חטיבת המחקר של בנק ישראל את תחזיותיה, לפיהן התוצר צפוי לצמוח בשנת 2021 בשיעור של 5.5%, שיעור מתון ביחס לתחזית הקודמת מחודש אפריל (6.3%) ובשנת 2022, צפויה צמיחה של 6% (5% לפי התחזית מחודש אפריל), כך שרמת התוצר בסוף שנת 2022 צפויה להיות נמוכה בכ-0.5% בלבד, מהרמה שנצפתה לפני המשבר.

בשנת 2020, הצריכה הפרטית היתה לגורם הדומיננטי ביותר שהתכווץ, עקב הסגרים והמגבלות. בהתאם, ההכנסה הפנויה של משקי הבית עלתה ונוצר חסכון כפוי. כך שבטווח התחזית, הצריכה הפרטית צפויה לגדול ולהוות מנוע משמעותי לצמיחת התוצר.

סיכויי אשראי של המשק

רמת הסיכון של המשק הישראלי, כפי שהיא משתקפת מדירוגי חברות הדירוג ומשוקי ההון, נמוכה באופן יחסי. חברת דירוג האשראי העולמית Fitch אישררה בסוף חודש יולי 2021, את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ והותירה אותו עם תחזית יציבה.

חברת דירוג האשראי העולמית Moody's אישררה ביום 27 באפריל 2021, את אופק דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A1 עם תחזית יציבה, זאת לאחר שבסוף חודש אפריל 2020, הורידה החברה את אופק דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A1 עם תחזית חיובית, לתחזית יציבה. חברת דירוג האשראי העולמית S&P קבעה ביום 14 במאי 2021 (במהלך מבצע "שומר החומות"), כי היא שבה ומאשרת את דירוג האשראי של מדינת ישראל על החוב במטבע חוץ ברמה של AA-, עם תחזית דירוג "יציבה".

תקציב המדינה

בתחילת חודש אוגוסט 2021, אישרה ממשלת ישראל את תקציב המדינה לשנים 2021-2022. תקציב המדינה לשנת 2021 יעמוד על כ-432.5 מיליארד ש"ח ובשנת 2022 על כ-452.5 מיליארד ש"ח. הגירעון בשנת 2021 יעמוד על כ-6.8% ובשנת 2022 על כ-3.9%. בחודש נובמבר 2021, תועבר ההכרעה בנוגע לתקציב להצבעה בכנסת.

בחודש מרס 2021, עדכן משרד האוצר את תחזית ההוצאות וההכנסות של הממשלה לשנת 2021. התחזית כוללת חזרה למתווה של צמיחה כלכלית, כאשר חוסר הוודאות בא לידי ביטוי בעיקר בהטלת סגרים נוספים ובעוצמת המגבלות שיוטלו על הציבור בהמשך. התרחיש המרכזי הניח השתלטות על הנגיף במהלך המחצית הראשונה של שנת 2021 ומגבלות בריאותיות בתקופה זו בלבד ובעקבות כך, צמיחה של כ-4.9% בתוצר. תרחיש "ההחמרה הבריאותית" הניח גידול בתחלואה ובמגבלות שיחולו לאורך שנת 2021 ובעקבות כך, צמיחה של כ-2.8% בלבד בתוצר.

סיכונים לתחזית הינם סגרים משמעותיים, כתוצאה מווריאנטים נוספים, או גלי תחלואה העשויים להביא להתפתחויות שונות ולסטיות מתחזית הצמיחה. חוסר הוודאות בנוגע להתמודדות עם הנגיף בעולם והיקף הנזק, יכולים להשפיע בצורה משמעותית על הסחר העולמי ועל שוקי ההון וההשקעות, גם בשנת 2021. לעומת זאת, המשך התחסנות נרחב ויעיל עשוי לסייע להתאוששות מהירה של הכלכלה המקומית והעולמית. לפי אומדן ראשוני להכנת התקציב של החשב הכללי במשרד האוצר, שפורסם בחודש יוני 2021, ניכרת ירידה בגירעון הממשלתי (ב-12 החודשים האחרונים עד מאי 2021). הגירעון המצטבר בתקופה עומד על כ-149 מיליארד ש"ח, שהם כ-10.5% מהתוצר (בהשוואה לכ-11.2% באפריל 2021 וכ-12.1% במרס 2021). עם זאת, שיעור ההוצאות הממשלתיות נותר גבוה ועמד על כ-199.2 מיליארד ש"ח, המשקף גידול של 15.5% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ונובע בעיקרו מתוכנית הסיוע הכלכלית. עיקר הקיטון בגירעון מתחילת השנה נובע מגידול בהכנסות המדינה, אשר הסתכמו מתחילת השנה בכ-164.4 מיליארד ש"ח, גידול של כ-30% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הגירעון המצטבר מתחילת השנה ועד חודש מאי 2021, הסתכם בכ-34.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-45.9 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הוצאות המדינה (בנטרול תוכנית הסיוע הכלכלית) מתחילת השנה ועד חודש מאי 2021 הסתכמו ב-166.8 מיליארד שקל, פער של 2.4 מיליארד ש"ח. עם זאת, כאמור, עיקר הגירעון נובע מהוצאות תכנית הסיוע הכלכלית בסך של 32.7 מיליארד ש"ח, כך שלמרות הנתונים החיוביים בצד ההכנסות, ההוצאה הממשלתית ממשיכה להיות גבוהה.

בתחזית בנק ישראל שפורסמה בחודש יולי 2021, צוין שבכפוף להנחה שתקציב המדינה יאושר עד סוף שנת 2021 ושהקונסולידציה הפיסקלית תדחה לשנת 2023, הגירעון צפוי להצטמצם ולעמוד בסוף שנת 2021 על כ-7.1 אחוזי תוצר ובשנת 2022 על כ-3.8 אחוזי תוצר (לעומת 12 אחוזי תוצר בשנת 2020). יחס החוב לתוצר צפוי להסתכם בכ-74% בכל אחת מהשנים הללו.

אינפלציה

במחצית הראשונה של שנת 2021, נרשמה עלייה באינפלציה. המדד "בגין" עלה בכ-1.6%, בהשוואה לירידה של 0.8% בתקופה המקבילה אשתקד ואילו המדד "הידוע" עלה בכ-1.4%, בהשוואה לירידה של 0.5% בתקופה המקבילה אשתקד. ב-12 החודשים האחרונים (מדד "בגין" יוני 2021 בהשוואה ליוני 2020) עלה מדד המחירים לצרכן ב-1.7%. על פי עדכון חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש יולי 2021, האינפלציה במהלך ארבעת הרבעונים הקרובים (המסתיימים ברבעון השני של שנת 2022) צפויה להסתכם ב-1.0%. שיעוריה הצפויים לשנים 2021 ו-2022 הם 1.7% ו-1.2% בהתאמה.

שוק הדיור

על פי מדד מחירי הדירות של הלמ"ס, שפורסם בחודש יולי 2021, נרשמה עלייה של 7.2% במחירי העסקאות שבוצעו בחודשים אפריל-מאי 2021, בהשוואה לעסקאות שבוצעו בחודשים אפריל-מאי 2020. עם זאת, בדוח בנק ישראל על המדיניות המוניטרית מחודש יולי 2021, צוין כי במחצית הראשונה של שנת 2021 קצב העלייה של מחירי השכירות נותר ברמה מתונה, בהמשך להתמתנות הניכרת, שהייתה במהלך שנת 2020. מדד שירותי הדיור בבעלות, עלה במהלך המחצית הראשונה של השנה בשיעור שנתי ממוצע של 1.2%, שיעור זה לממוצע שנרשם במהלך המחצית הקודמת.

שוק העבודה

משבר הקורונה השפיע באופן משמעותי על שוק העבודה, אשר עד לפרוץ המשבר הפגין עוצמה. לפי סקרי כח האדם שפרסמה הלמ"ס בחודש יוני ובמחצית הראשונה של חודש יולי, שיעור האבטלה הרחב ירד ל-9.0%, בהשוואה ל-9.8% בחודש מאי. הירידה בשיעור האבטלה חלה על רקע פתיחת המשק והסרת מרבית הגבלות הקורונה וכן סיומו של מודל החל"ת הגורף שסיפקה המדינה, אשר במסגרתו הובטחו תשלומי דמי אבטלה לכל אזרח ישראלי שאיבד את עבודתו בתקופת הקורונה.

על פי עדכון תחזית חטיבת המחקר של בנק ישראל מיום 5 ביולי 2021, צפויה ירידה בשיעור האבטלה הרחב מ-16.1% בשנת 2020, ל-8.0% ברבעון האחרון של שנת 2021 (7.5% לפי התחזית באפריל) ול-5.5% ברבעון האחרון של שנת 2022 (6% לפי התחזית באפריל), רמה שעדיין גבוהה מזו ששררה לפני המשבר (כ-3.8%). התאוששות רמת התוצר למצבה טרום המשבר, צפויה להיות מלווה בירידה בשיעור האבטלה הרחב.

לפי סקר משרות פנויות שפרסמה הלמ"ס, אומדן מספר המשרות הפנויות ברבעון השני של שנת 2021, עלה ב-39% ביחס לרבעון הקודם וב-171% ביחס לרבעון המקביל אשתקד, בשיא משבר הקורונה.

לפי סקר משרות פנויות שפרסמה הלמ"ס, בחודש יוני 2021 כמות המשרות הפנויות במשק (בניכוי עונתיות) עמדה על כ-128.2 אלף משרות, בהשוואה ל-121.8 אלף משרות בחודש קודם. שיעור המשרות הפנויות לחודש יוני עמד על 4.83%, בהשוואה ל-4.62% בחודש קודם ובהשוואה ל-2.47% בשנת 2020.

שער החליפין

במחצית הראשונה של שנת 2021, עלה שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-1.4%, ואילו שער החליפין של השקל מול האירו ירד בשיעור של כ-1.8%.

בחודש ינואר 2021, הודיע בנק ישראל כי על מנת לתמוך בהשגת יעדי בנק ישראל ובהתאוששות המשק ממשבר הקורונה ובפרט כדי לתמוך בענפי הייצוא ותחליפי הייבוא, שנפגעו מההשפעה השלילית של הירידה בשער החליפין של השקל מול הדולר, ירכוש בשנת 2021 סכום של 30 מיליארד דולר (בהמשך לרכישות בסך של כ-21 מיליארד דולר בשנת 2020). במהלך חודשים ינואר-יוני 2021, רכש בנק ישראל כ-25 מיליארד דולר, המהווים כ-83% מהיעד השנתי המתוכנן.

בתחילת חודש יולי 2021, הודיע בנק ישראל כי הוא איננו מוגבל בהתערבות מירבית של 30 מיליארד דולר בשנת 2021, וכי בתום התכנית הוא יפעל בשוק המט"ח על פי הצורך, בהתחשב בפעילות הכלכלית של המשק.

רבית בנק ישראל

במחצית הראשונה של שנת 2021, הותיר בנק ישראל את הרבית במשק ללא שינוי, על שיעור של 0.1%. חברי הוועדה המוניתרית בבנק ישראל, ציינו שרמה נמוכה זו של הרבית, תומכת בהתאוששות הפעילות הכלכלית ובהחזרה מדורגת של האינפלציה אל טווח היעד, זאת בסיוע כלים נוספים שבנק ישראל מפעיל בשוק האשראי ובשוק המט"ח.

לפי הערכה עדכנית של חטיבת המחקר בבנק ישראל מחודש יולי 2021, צפויה הרבית להמשיך לעמוד בשנה הקרובה על 0.1%, בדומה להערכה הקודמת מחודש אפריל.

הסביבה הגלובלית

האצת קצב ההתחסנות בעולם ויעילות החיסונים, מסייעות להתאוששות הכלכלה העולמית. קרן המטבע עדכנה בחודש אפריל השנה, את תחזיות הצמיחה כלפי מעלה בכל הגושים העיקריים ולפיהן בשנת 2021, צפויה הכלכלה העולמית לצמוח בכ-6%. עם זאת, ה-OECD צופה שמבין מדינות ה-G20 רק בארה"ב יגיע התוצר בסוף שנת 2021 אל רמתו הפוטנציאלית, כפי שנחזה בשנת 2019 ואף יעבור אותה במקצת, כך שבסוף שנת 2021, התוצר הגלובלי צפוי להיות נמוך בכ-3% ביחס לתחזית מלפני המשבר.

בדוח על המדיניות המוניטרית למחצית הראשונה של שנת 2021, מציין בנק ישראל, שארה"ב הובילה את ההתאוששות הכלכלית ביחס למדינות המפותחות בעולם, כתוצאה מהפצת חיסונים מהירה, צמצום המגבלות והשקת תוכנית פיסקלית בהיקף משמעותי, ולצדה רפורמת מס מתוכננת, אשר ככל שתיושם, השפעתה צפויה להיות גלובלית. לתוכנית הפיסקלית צפויה להיות השפעה חיובית על שיעור הצמיחה ועל שוק העבודה בארה"ב והיא אמורה לעודד את המשך מגמת עליית האינפלציה.

לעומת זאת, באירופה, ברבעון הראשון של שנת 2021, נרשמה התכווצות בפעילות הכלכלית. אולם ההאצה בקצב התחסנות האוכלוסייה, לצד ירידה בתחלואה וציפיות להשקת תוכנית פיסקלית במחצית השנייה של השנה, הביאו לעדכון של תחזיות הצמיחה לשנת 2021 כלפי מעלה. כלכלת סין המשיכה להתרחב במתינות, בדומה לקצב טרום המשבר.

מדד מנהלי הרכש הגלובלי עלה במהלך הרבעון השני של שנת 2021 לרמתו הגבוהה ביותר מזה 15 שנים, המעידה על התרחבות ניכרת בפעילות הכלכלית. ההתרחבות בפעילות באה לידי ביטוי הן ברכיב השירותים והן ברכיב התעשייה.

האינפלציה עלתה בכל הגושים העיקריים, והיא נתמכה בעלייה חדה של מחירי הסחורות והנפט, עם זאת, ציפיות האינפלציה נותרו קרובות ליעדי הבנקים המרכזיים.

שוקי ההון

המסחר בשוקי ההון בעולם במחצית הראשונה של שנת 2021, הסתכם בעליות שיעורים במרבית המדדים המובילים, תוך תנודתיות גבוהה. במדדי ה-S&P 500-I Dow Jones נרשמה עלייה ממוצעת של כ-14% ובמדד ה-Nasdaq נרשמה עלייה של כ-13% (אחרי עלייה של 47.5% בשנת 2020). גם הבורסות המובילות באירופה הציגו עליות נאות במדדים המובילים.

בשוק המקומי, המשקיעים ששאבו עידוד מהירידה בתחלואה שהחלה בתחילת השנה, חזרו לשווקים ותרמו לעליות השערים בכל מדדי המניות המובילים. מדד ת"א-35 סיים את המחצית הראשונה של השנה בעלייה של כ-12% ומדדי ת"א-90 ות"א-SME60 עלו בכ-16% בממוצע.

גם המדדים הסקטוריאליים סיכמו מחצית מוצלחת, ובראשם מדד ת"א נפט וגז שעלה בכ-31% (בין היתר, על רקע עליית מחיר הנפט בכ-44%) ומדדי ת"א בנייה ות"א בנקים-5 שעלו בכ-29% ובכ-26% בהתאמה. העליות החדות במחירי הנפט והנדל"ן במהלך השנה נובעות, בין היתר, מהחזרה לסביבת ביקושים גבוהים בתעשיות השונות, כתוצאה מהחזרה ההדרגתית לשגרה כלכלית ועסקית ומהמשך העלייה בביקוש לדירות. המסחר בשוק אגרות החוב, התאפיין במחצית הראשונה של שנת 2021 בעליות שערים, בעיקר במדדי אגרות החוב הצמודות. אגרות החוב הקונצרניות צמודות המדד, עלו בכ-4.5% ואגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד, רשמו עלייה מתונה יותר של כ-1.5%. אגרות החוב הקונצרניות צמודות המט"ח, בלטו לחיוב בעלייה של כ-8.7% וזאת בהשפעת ציפיות לפיחות בשקל מול הדולר, בין היתר, עקב תוכנית רכישות הדולרים, עליה הודיע בנק ישראל וציפיות להקדמת העלאת רבית הפד.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של השנה הסתכם ב-677 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-339 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 99.7%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה בתקופה ינואר-יוני 2021 על שיעור של 15.0%, בהשוואה ל-8.1% בתקופה המקבילה אשתקד ול-8.6% בכל שנת 2020.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השני של השנה הסתכם ב-390 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-168 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 132.1%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה ברבעון השני של השנה על שיעור של 17.2%, בהשוואה ל-8.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

תמצית דוח רווח והפסד

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני			לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני			
שינוי	2020	2021	שינוי	2020	2021	
ב- %		במיליוני ש"ח	ב- %		במיליוני ש"ח	
7.6	1,379	1,484	5.4	724	763	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
(142.5)	322	(137)	(177.6)	165	(128)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
53.4	1,057	1,621	59.4	559	891	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
3.2	693	715	8.0	324	350	עמלות והכנסות אחרות
4.3	1,254	1,308	5.7	617	652	הוצאות תפעוליות ואחרות
107.3	496	1,028	121.4	266	589	רווח לפני מסים
149.0	145	361	114.4	97	208	הפרשה למסים על הרווח
620.0	5	36	228.6	7	23	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
						רווח נקי:
97.5	356	703	129.5	176	404	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
52.9	(17)	(26)	75.0	(8)	(14)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
99.7	339	677	132.1	168	390	המיוחס לבעלי מניות הבנק
8.1%		15.0%	8.0%		17.2%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ⁽²⁾

- (1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.
- (2) על בסיס שנתי.

התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

מחצית ראשונה		2020				2021		
2020	2021	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
במיליוני ש"ח						במיליוני ש"ח		
1,429	1,585	715	714	731	718	729	856	הכנסות רבית
111	205	57	54	69	61	59	146	הוצאות רבית
1,318	1,380	658	660	662	657	670	710	הכנסות רבית, נטו
61	104	(3)	64	36	51	51	53	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית
1,379	1,484	655	724	698	708	721	763	סך הרווח המימוני המדווח
								בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
3	2	-	3	-	(6)	(3)	5	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
11	13	(9)	20	5	12	3	10	רווחים (הפסדים) מממוש ומתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
(44)	63	(48)	4	17	25	40	23	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
(30)	78	(57)	27	22	31	40	38	סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
1,409	1,406	712	697	676	677	681	725	רווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) מזה בגין השפעות שינויים במדד - הכנסה בסך של כ-50 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2021, בהשוואה להוצאה בסך של כ-23 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (ברבעון השני של השנה - הכנסה בסך של כ-48 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של כ-7 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד).

הרווח המימוני מפעילות שוטפת במחצית הראשונה של השנה הסתכם ב-1,406 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,409 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.2%. הקיטון מוסבר מהשפעת שחיקת המרווחים, כתוצאה מירידת רבית בנק ישראל ומירידת הרבית הדולרית, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. קיטון זה קוזז מהשפעת השינויים במדד ומהשפעת הגידול בהיקפי הפעילות העסקית.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
2020	2021	
באחוזים		
2.22	2.12	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית
0.31	0.50	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית
1.91	1.62	פער הרבית הכולל
2.04	1.84	יחס בין הכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק מממשל תאגיד.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-137 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 322 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון השני של השנה ב-128 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 165 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי, אשר נרשמו במחצית הראשונה של השנה, נבעו בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית, המוסבר בשיפור במדדים המאקרו כלכליים ובאינדיקטורים המצביעים על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק ומהמשך הירידה בהיקף החובות הנמצאים בדחיות תשלומים.

בתקופה המקבילה אשתקד, ההוצאות בגין הפסדי אשראי נבעו בעיקר מגידול בהפרשה הקבוצתית, בעקבות השינויים בסביבה המאקרו כלכלית, כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה וחוסר הוודאות באשר להשפעתה על מצב הלזים ומגידול בהיקף החובות הבעייתיים כתוצאה מכך.

להלן פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשש החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשלוש החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
2020	2021	2020	2021	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
107	55	53	27	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(50)	(66)	(23)	(41)	קיטון בהוצאה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
57	(11)	30	(14)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
265	(126)	135	(114)	הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי
322	(137)	165	(128)	סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
				מזה:
231	(145)	107	(132)	הוצאות (הכנסות) בגין אשראי מסחרי
28	2	24	(5)	הוצאות (הכנסות) בגין אשראי לדיור
63	6	34	9	הוצאות בגין אשראי פרטי אחר
0.13%	(0.02%)	0.13%	(0.06%)	שיעור ההוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.59%	(0.28%)	0.61%	(0.49%)	שיעור ההוצאה (הכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.72%	(0.30%)	0.74%	(0.55%)	שיעור סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-711 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-691 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.9%, שנבע בעיקר מעלייה בהכנסות מפעילות שוק ההון, המוסברת מגידול בהיקף תיק ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשש החודשים שנסתיימו ביום		
2020 ביוני 30	2021 ביוני 30	
במיליוני ש"ח		
106	101	ניהול חשבון
46	53	כרטיסי אשראי
357	380	פעילות בשוק ההון
92	83	הפרשי המרה
39	39	עמלות מעסקי מימון
51	55	עמלות אחרות
691	711	סך כל העמלות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-1,308 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,254 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 4.3%. להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לששת החודשים שנסתיימו ביום		
30 ביוני 2020	30 ביוני 2021	
במיליוני ש"ח		
752	800	משכורות והוצאות נלוות
172	171	אחזקה ופחת בנינים וציוד
47	51	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
4	5	הוצאות סילוק
279	281	הוצאות אחרות למעט סילוק
1,254	1,308	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-800 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-752 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.4%. הגידול מוסבר בעיקר מהתאמת רכיבי תגמול משתנים לתשואה ולרווח הבנק.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-171 מיליון ש"ח בהשוואה ל-172 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-286 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-283 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה במחצית הראשונה של השנה ב-361 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-145 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הגיע ל-35.1% לעומת 29.2% בתקופה המקבילה אשתקד, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%. הגידול בשיעור המס האפקטיבי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, נובע מהכנסות מסים בגין שנים קודמות, בסך של 37 מיליון ש"ח שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-36 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בחלק הבנק ברווח של חברה כלולה נובע מגידול ברווחי חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, שהושפעו בעיקר מירידה בהפרשה להפסדי אשראי ומגידול בהיקפי הפעילות.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-708 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע בעיקר מהרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 677 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 3 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 28 מיליון ש"ח.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 30 ביוני 2021 הסתכם ב-173,028 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-167,778 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 3.1%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
ב- %		במיליון ש"ח	
4.6	90,970	95,191	אשראי לציבור, נטו
24.0	13,105	16,244	ניירות ערך
(2.0)	57,802	56,673	מזומנים ופקדונות בבנקים
3.2	141,677	146,276	פקדונות הציבור
(35.5)	4,394	2,833	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7.7	9,141	9,849	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
ב- %		במיליון ש"ח	
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
(5.1)	177	168	אשראי תעודות
9.6	7,163	7,852	ערבויות והתחייבויות אחרות
13.3	2,364	2,679	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
4.0	10,683	11,105	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
0.5	8,718	8,759	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
16.6	7,797	9,093	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
7.5	36,902	39,656	סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2021			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
						במיליון ש"ח
18,914	453	221	18,349	340	192	חוזי רבית
73,814	1,071	885	74,651	337	352	חוזי מטבע
55,159	789	789	70,190	760	760	חוזים בגין מניות
171	2	2	105	3	3	חוזי סחורות ואחרים
148,058	2,315	1,897	163,295	1,440	1,307	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2021 הסתכם ב-95,191 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-90,970 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 4.6%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום				31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
שינוי	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	
ב- %	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	
						מטבע ישראלי
82.5	82.9	5.1	3,866	75,077	78,943	- לא צמוד
12.3	12.4	6.0	670	11,185	11,855	- צמוד למדד
4.6	3.8	(13.5)	(559)	4,143	3,584	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
0.6	0.9	43.2	244	565	809	פריטים לא כספיים
100.0	100.0	4.6	4,221	90,970	95,191	סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021	
ב-%		במיליוני ש"ח			
3.5	0.6	16,724	17,219	17,316	עסקים גדולים
5.8	0.8	5,385	5,652	5,696	עסקים בינוניים
3.7	10.5	18,876	17,719	19,576	עסקים קטנים וזעירים
3.1	2.9	21,351	21,406	22,023	משקי בית ללא הלוואות לדיוור
6.4	12.6	28,336	26,776	30,159	הלוואות לדיוור
5.7	34.5	70	55	74	בנקאות פרטית
(0.6)	(3.1)	1,505	1,544	1,496	גופים מוסדיים
4.4	6.6	92,247	90,371	96,340	סך הכל
מזה: אשראי צרכני ללא הלוואות לדיוור וכרטיסי אשראי					
2.9	1.1	17,889	18,200	18,414	משקי בית
(5.1)	27.6	39	29	37	בנקאות פרטית
2.9	1.2	17,928	18,229	18,451	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 30 ביוני 2021 ב-135,844 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-129,440 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 4.9%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 30 ביוני 2021		ענף משק
שינוי	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	
%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	
8.7	12.0	15,591	12.5	16,947	שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)
8.2	13.2	17,062	13.6	18,460	בינו ונדל"ן
3.1	7.9	10,263	7.8	10,579	תעשיה
(3.5)	5.7	7,368	5.2	7,107	מסחר
4.5	50.9	65,820	50.6	68,793	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיוור
4.7	10.3	13,336	10.3	13,958	אחרים
4.9	100.0	129,440	100.0	135,844	סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לוהו ושל קבוצת לוויים):

ליום 30 ביוני 2021				ענף משק	לוהו מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני*		
במיליוני ש"ח					
638	1,135	495	640	שירותים פיננסיים	1.
1,001	1,001	400	601	שירותים פיננסיים	2.
993	993	844	149	תעשיה	3.
769	769	33	736	אספקת חשמל ומים	4.
740	740	338	402	תעשיה	5.
587	587	4	583	שירותים פיננסיים	6.

ליום 31 בדצמבר 2020				ענף משק	לוהו מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני*		
במיליוני ש"ח					
1,000	1,000	500	500	שירותים פיננסיים	1.
907	907	609	298	תעשיה	2.
777	777	191	586	אספקת חשמל ומים	3.
557	712	290	422	שירותים פיננסיים	4.
506	506	5	501	שירותים פיננסיים	5.
396	495	401	94	בינוי ונדל"ן - בינוי	6.

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור.

ההשקעה בניירות ערך ליום 30 ביוני 2021 הסתכמה ב-16,244 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-13,105 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 24.0%. להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		יתרה ליום		
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
%		במיליוני ש"ח		
90.3	90.8	11,831	14,745	אגרות חוב ממשלתיות
2.5	2.2	321	353	אגרות חוב של בנקים (1)
4.8	3.3	634	540	קונצרני
0.1	0.1	12	12	קונצרני בערבות ממשלות
2.3	3.6	307	594	מניות (2)
100.0	100.0	13,105	16,244	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

ב-31.12.20 כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בבעלות ובערבות ממשלות זרות בסך של 32 מיליון ש"ח.

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 74 מיליון ש"ח, השקעה במניות וסלי מדדי מניות במט"ח בסך של 129 מיליון ש"ח, השקעה בקרנות גידור בסך של 81 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות ובסלי מדדי מניות הנסחרים בבורסה בתל-אביב בסך של 302 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2020 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 80 מיליון ש"ח, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות במט"ח בסך של 55 מיליון ש"ח, השקעה בקרנות גידור בסך של 30 מיליון ש"ח והשקעה במניות ובסלי מדדי מניות הנסחרים בבורסה בתל-אביב בסך של 135 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך ליום		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	שינוי במיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
%	%	%		במיליוני ש"ח	
51.3	59.3	43.3	2,907	6,719	9,626
2.2	1.7	(0.4)	(1)	285	284
44.2	35.3	(0.9)	(54)	5,794	5,740
2.3	3.7	93.5	287	307	594
100.0	100.0	24.0	3,139	13,105	16,244

מטבעי ישראל

- לא צמוד

- צמוד למדד

מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)

פריטים לא כספיים

סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 30 ביוני 2021:

מחיר מצוטט בשוק פעיל במיליוני ש"ח	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצד נגדי לעסקה**	סך הכל	
426	89	79	594	מניות וקרנות השקעה פרטיות
9,405	-	-	9,405	אגרות חוב ממשלתיות במטבעי ישראל
296	209	-	505	אגרות חוב קונצרניות במטבעי ישראל
60	5,680	-	5,740	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות נכסים
10,187	5,978	79	16,244	סך הכל
62.7	36.8	0.5	100.0	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

יתרה ליום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021		
	במיליוני ש"ח		
4,150	4,325		ישראל (כולל ממשלת ישראל - 4,264 מיליון ש"ח; 31.12.20 - 4,051 מיליון ש"ח)
1,352	1,133		ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 1,076 מיליון ש"ח; 31.12.20 - 1,312 מיליון ש"ח)
29	28		צרפת
28	28		קנדה
50	50		גרמניה
84	71		המזרח הרחוק, אוסטרליה ואחרים (3 מדינות; 31.12.20 - 4 מדינות)
101	105		אירופה (3 מדינות; 31.12.20 - 3 מדינות)
5,794	5,740		סך הכל

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 0.4% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
במיליוני ש"ח		
125	109	חשמל ומים
169	145	בניה ונדל"ן
60	54	שירותים פיננסיים
82	105	בנקים
30	29	תעשיה
15	15	מסחר
51	48	תחבורה
4	-	שירותים ציבוריים
536	505	סך הכל

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים** - מסתכמות ב-5,740 מיליון ש"ח (1,761 מיליון דולר) (כולל חברות זרות בסך של 340 מיליון ש"ח, אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 4,264 מיליון ש"ח, אגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן נסחרות בחו"ל בסך של 60 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלתיות זרות בסך של 1,076 מיליון ש"ח). 97% מאגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) - בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-4% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאינו ממשלה) אינה עולה על 1% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-3 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה) בגין תיק זה, עמדה ליום הדיווח, על כ-55 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון דולר), בהשוואה לכ-42 מיליון ש"ח (כ-13 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2020.

יתרת הרווחים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותן המופחתת, ליום 30 ביוני 2021 הסתכמה ב-83 מיליון ש"ח.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 30 ביוני 2021 הסתכמו ב-56,673 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,802 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, קיטון בשיעור של 2.0%.

פקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2021 הסתכמו ב-146,276 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-141,677 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 3.2%.

להלן התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	השינוי	31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
				במיליוני ש"ח	
79.7	78.8	2.2	112,861	115,332	מטבע ישראלי
3.8	3.9	5.5	5,365	5,662	- לא צמוד
16.1	16.7	6.9	22,885	24,474	- צמוד למדד
0.4	0.6	42.8	566	808	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	3.2	141,677	146,276	פריטים לא כספיים
					סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021	
ב-%		במיליוני ש"ח			
(6.1)	7.6	12,867	11,233	12,085	עסקים גדולים
1.0	4.6	5,707	5,512	5,764	עסקים בינוניים
1.2	17.0	24,358	21,070	24,661	עסקים קטנים וזעירים
1.5	6.8	63,338	60,152	64,272	משקי בית
(0.5)	(0.7)	9,097	9,109	9,047	בנקאות פרטיות
15.7	37.9	26,310	22,084	30,447	גופים מוסדיים
3.2	13.3	141,677	129,160	146,276	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 30 ביוני 2021 עמד על 434 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-388 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 11.9%.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 ביוני 2021 הסתכמו ב-2,833 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,394 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2020, קיטון בשיעור של 35.5%.

ביום 4 במאי 2021, החליט דירקטוריון הבנק לפדות בפדיון מוקדם את כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה כב'. בהתאם לכך, ביום 27 ביוני 2021, נפדו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה כב' בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 30 ביוני 2021 ב-9,849 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9,141 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2020, גידול בשיעור של 7.7%.
לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ליחסי הון מינימליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים, את הוראת ניהול בנקאי תקין 250 (כפי שעודכנה לעניין זה, גם ביום 22 במרס 2021) בה נכללה, בין היתר, הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329, אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור, שהועמדו ויועמדו במהלך תקופת הוראת השעה (החל מיום 19 במרס 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2021 (להלן - "תום תוקף ההוראה"), וזאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם להוראת השעה, ההקלה תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף ההוראה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. עם זאת, נקבע, כי הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3 נקודות האחוז בתקופת ששת החודשים מתום תוקף ההוראה, לא תחשב כחריגה מהאמור. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים, לפי נתוני מועד הדיווח הינם 8.26%-11.76% בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP בהתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
 - תוצאות מבחני הקיצון כמפורט בהמשך.
 - קביעת יעדי ההון נעשית לפי דרישת ההון הגבוהה יותר, מבין תוצאות ה-ICAAP לבין הנדרש בתרחיש הקיצון.
 - מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.
- למידע מפורט, ראה **דוח על הסיכונים** באתר האינטרנט של הבנק.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם בהתאם ליעדים הרגולטוריים, כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.30% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.76%. בהינתן ההקלה של בנק ישראל, יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-8.30% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.76%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשף אליהם, כשהעיקריים בהם הינם סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים לרבות סיכון הרבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. כל זאת מבוצע בהלימה לדיאלוג מול בנק ישראל. אמידת הסיכונים מביאה בחשבון, גם את היבטי משבר הקורונה והשלכות אפשריות על הבנק.

מבחני הקיצון

הבנק מיישם תשתית תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים "מתגלגלים" על פני שלוש שנים, בתחום סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים לרבות סייבר, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. מתווה תרחישי הקיצון, כולל גם השפעות קיצוניות של משבר הקורונה. למידע מפורט, ראה **דוח על הסיכונים** באתר האינטרנט של הבנק.

הוראות באזל 3

בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2021 עומדת התקרה על 10%.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו, עד ליום 31 בדצמבר 2021.

- ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות שעלותה הוערכה בכ-207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 30 ביוני 2021, היה מביא לקיטון של כ-0.02% ביחסי הלימות ההון.

- במהלך שנת 2018, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל. ברבעון השלישי של שנת 2018, התקבלה החלטה על מיזוג וביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתכנית התייעלות המקורית של הקבוצה, משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון נטו לאחר השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 30 ביוני 2021 היה מביא לקיטון נוסף של 0.04% ביחסי הלימות ההון.

- ביום 28 ביולי 2020 וביום 3 בנובמבר 2020, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-60 עובדים קבועים בבנק, המשתייכים לאוכלוסיית היעד שהוגדרה, לפרוש בפרישה מוקדמת ובתנאים מועדפים.

התוכנית הגדילה את ההפסד הכולל האחר (ברוטו) בסך של 48 מיליון ש"ח בגין התחייבות לפיצויים ולהטבות לאחר פרישה. כמו כן, ברבעון הרביעי של שנת 2020 בוצעה הפרשה נוספת לפיצויים מוגדלים בסך של כ-50 מיליון ש"ח בגין פרישה מוקדמת נוספת הצפויה בשנים הקרובות. סך ההשפעה נטו, לאחר השפעת המס בגין מהלכים אלה הסתכם ב-65 מיליון ש"ח.

ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 30 ביוני 2021, היה מביא לקיטון של 0.07% ביחסי הלימות ההון.

יישום ההוראות

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2020 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
9,369	10,059	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2,749	1,883	הון רובד 2, לאחר ניכויים
12,118	11,942	סך כל ההון הכולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
76,203	78,650	סיכון אשראי
883	826	סיכון שוק
6,729	6,742	סיכון תפעולי
83,815	86,218	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
11.18%	11.67%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.46%	13.85%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.29%	8.26%	יחד הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
11.79%	11.76%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 ביוני 2021 עמד על 11.67%, בהשוואה ל-11.18% ליום 31 בדצמבר 2020. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 30 ביוני 2021 עמד על 13.85%, בהשוואה ל-14.46% ליום 31 בדצמבר 2020.

ההון הכולל ליום 30 ביוני 2021 הסתכם ב-11,942 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,118 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2020. בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 677 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 28 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 3 מיליון ש"ח, ומאידך, גידול זה קוזז בירידה במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בסך של 897 מיליון ש"ח.

נכסי הסיכון ליום 30 ביוני 2021 הסתכמו ב-86,218 מיליון ש"ח בהשוואה ל-83,815 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2021	
	באחוזים	
		בנק מסד בע"מ
14.03%	14.66%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.19%	15.72%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון לבין מדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכולל את הבנק). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בהתאם להוראת השעה (כפי שעודכנה לאחרונה ביום 22 במרס 2021). ההקלה תהיה בתוקף עד ליום 30 בספטמבר 2021, כאשר לאחר מכן ההקלה תחול ל-24 חודשים נוספים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה, או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם להוראה, הנמוך מביניהם.

יחס המינוף ליום 30 ביוני 2021 עומד על 5.49%, בהשוואה ל-5.29% ליום 31 בדצמבר 2020.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד שאישר דירקטוריון הבנק (כפי שעודכנה ביום 9 ביוני 2015 וביום 14 באוגוסט 2017), הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. יובהר, כי החל משנת 2017, הרווח הנקי השנתי מתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל.

מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבור 24.א.ב' לדוחות הכספיים לשנת 2020.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2018:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הדיבידנד ששולם	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00
12 במרס 2019	20 במרס 2019	105	1.05
28 במאי 2019	17 ביוני 2019	85	0.85
13 באוגוסט 2019	29 באוגוסט 2019	110	1.10
26 בנובמבר 2019	12 בדצמבר 2019	110	1.10
15 במרס 2020	31 במרס 2020	125	1.25

לאור מכתבה של המפקחת על הבנקים, מיום 29 במרס 2020, לכל הבנקים המסחריים ולהוראת השעה מיום 31 במרס 2020, המתקנת את הוראת ניהול בנקאי תקין 201, בו נכללה בקשה, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד על רקע משבר הקורונה ואי הוודאות הנובעת מהתפתחות המשבר, קיים דירקטוריון הבנק, ביום 16 באפריל 2020, דיון על מדיניות הדיבידנד המפורטת לעיל והחליט, כי הבנק ימנע מלחלק דיבידנד לבעלי מניותיו במהלך תקופת הוראת השעה (שנקבעה במקור לשישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2020, עם אפשרות הארכה לשישה חודשים נוספים. ביום 16 בספטמבר 2020, הוארכה הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021). יציין כי, ביום 22 במרס 2021, פרסם בנק ישראל תיקון להוראת השעה, לפיו הוארכה תקופת הוראת השעה עד ליום 30 בספטמבר 2021. על רקע ציפיות הפיקוח על הבנקים לגבי המערכת הבנקאית בנושא, בהתבסס על המשך חוסר הוודאות הכלכלית וההשפעה האפשרית של המשך פגיעה במשק, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 במרס 2021, להמשיך לא לחלק דיבידנד בעת הזו.

ביום 26 ביולי 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לנב"ת 250 (התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה). על פי דברי ההסבר לעדכון זה, רמת אי הוודאות, שעדיין גבוהה בעקבות משבר הקורונה, והסיכון שהפסדי האשראי הנובעים מהמשבר טרם התממשו במלואם, מחייבים המשך תכנון הון זהיר ושמרני, וגישה זהירה ושמרנית בחלוקת דיבידנד. הפיקוח מבהיר כי נוכח השיפור בפעילות הכלכלית, התגברות המגמה של חזרה הדרגתית לרמה טרום המשבר והצבירה מחדש של כרית ההון על ידי התאגידים הבנקאיים, הוא מתיר למערכת הבנקאית לחלק דיבידנד אך באופן מוגבל, מתוך גישה זהירה ושמרנית. בנוסף, עמדת המפקח על הבנקים היא כי חלוקה בסכום הגבוה מ-30% מרווחי שנת 2020 לא תיחשב כתכנון הון זהיר ושמרני. לאור עמדתו האמורה של המפקח על הבנקים ועל רקע המשך אי הוודאות והסיכון כאמור, ביום 17 באוגוסט 2021, אישר דירקטוריון הבנק, בשלב זה, חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 225 מיליון ש"ח (ברוטו), המהווים 30% מהרווח הנקי על פי הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2020.

המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 25 באוגוסט 2021 ויום התשלום יהיה 1 בספטמבר 2021. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מובהר, כי מעבר לאמור לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק ימשיך לדון בהמשך יישומה של מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק לאור התפתחויות משבר הקורונה והשפעתו על המשק ועל הבנק.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בבאור 11א' לתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוח, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים לשנת 2020. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור 28א' לדוחות הכספיים לשנת 2020.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
2020	2021	השינוי	2020	2021		
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח			
9.7	9.1	(1.0)	102	101		עסקים גדולים
5.5	4.6	(12.1)	58	51		עסקים בינוניים
22.9	21.2	(1.7)	240	236		עסקים קטנים וזעירים
41.9	40.9	3.6	439	455		משקי בית
2.2	2.2	8.7	23	25		בנקאות פרטית
6.0	5.4	(4.8)	63	60		גופים מוסדיים
11.8	16.6	50.4	123	185		ניהול פיננסי
100.0	100.0	6.2	1,048	1,113		סך הכל

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
2020	2021	השינוי	2020	2021		
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח			
9.7	9.2	0.5	200	201		עסקים גדולים
5.7	4.7	(12.6)	119	104		עסקים בינוניים
23.9	21.7	(3.6)	496	478		עסקים קטנים וזעירים
44.1	41.5	-	913	913		משקי בית
2.6	2.4	-	53	53		בנקאות פרטית
6.8	5.4	(15.6)	141	119		גופים מוסדיים
7.2	15.1	120.7	150	331		ניהול פיננסי
100.0	100.0	6.1	2,072	2,199		סך הכל

ב. רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
2020	2021	2020	2021	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
34	119	37	75	עסקים גדולים
8	50	(15)	29	עסקים בינוניים
76	134	28	87	עסקים קטנים וזעירים
78	116	27	58	משקי בית
13	12	4	5	בנקאות פרטית
37	27	15	15	גופים מוסדיים
93	219	72	121	ניהול פיננסי
339	677	168	390	סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

חלק המגזר מסך האשראי לציבור		אשראי לציבור			
לששת החודשים		לששת החודשים			
שנסתיימו ביום 30 ביוני		שנסתיימו ביום 30 ביוני			
2020	2021	השינוי	2020	2021	
ב-%	ב-%	ב-%	במיליוני ש"ח		
20.0	18.5	(4.8)	17,931	17,062	עסקים גדולים
6.3	5.9	(3.6)	5,658	5,457	עסקים בינוניים
19.5	20.2	6.5	17,457	18,592	עסקים קטנים וזעירים
52.5	54.1	6.2	46,919	49,843	משקי בית
0.1	0.1	20.8	48	58	בנקאות פרטית
1.6	1.2	(24.6)	1,452	1,095	גופים מוסדיים
100.0	100.0	3.0	89,465	92,107	סך הכל

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור		פקדונות הציבור			
לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני			
2020	2021	השינוי	2020	2021	
ב-1%	ב-1%	ב-1%	במיליוני ש"ח		
10.4	8.3	(7.7)	12,876	11,879	עסקים גדולים
4.4	3.9	3.1	5,403	5,568	עסקים בינוניים
16.4	16.8	18.0	20,429	24,103	עסקים קטנים וזעירים
45.2	44.3	13.3	56,111	63,573	משקי בית
6.7	6.2	7.6	8,349	8,987	בנקאות פרטית
16.9	20.5	39.8	21,044	29,413	גופים מוסדיים
100.0	100.0	15.5	124,212	143,523	סך הכל

* יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות המגזרים העסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2020				לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2021				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
276	78	40	158	260	74	36	150	הכנסות רבית, נטו
124	24	18	82	128	27	15	86	הכנסות שאינן מרבית
400	102	58	240	388	101	51	236	סך הכנסות
107	8	56	43	(132)	(55)	(19)	(58)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
213	37	25	151	221	39	24	158	הוצאות תפעוליות ואחרות
50	37	(15)	28	191	75	29	87	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
41,626	18,290	5,783	17,553	40,989	16,683	5,460	18,846	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
40,590	17,219	5,652	17,719	42,588	17,316	5,696	19,576	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
39,977	13,080	5,556	21,341	41,716	11,710	5,600	24,406	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
37,815	11,233	5,512	21,070	42,510	12,085	5,764	24,661	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2020				לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2021				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
555	149	81	325	524	150	73	301	הכנסות רבית, נטו
260	51	38	171	259	51	31	177	הכנסות שאינן מרבית
815	200	119	496	783	201	104	478	סך הכנסות
231	88	61	82	(144)	(65)	(25)	(54)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
429	74	50	305	451	81	49	321	הוצאות תפעוליות ואחרות
118	34	8	76	303	119	50	134	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
41,046	17,931	5,658	17,457	41,111	17,062	5,457	18,592	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
40,590	17,219	5,652	17,719	42,588	17,316	5,696	19,576	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
38,708	12,876	5,403	20,429	41,550	11,879	5,568	24,103	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
37,815	11,233	5,512	21,070	42,510	12,085	5,764	24,661	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של המגזרים העסקיים במחצית הראשונה של שנת 2021, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-524 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-555 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 5.6%, אשר נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפקדונות עקב ירידת רבית בנק ישראל וירידת הרבית הדולרית. קיטון זה קוזז בחלקו בגידול בהכנסות הרבית שנבע מעלייה בהיקפי הפעילות.

ההכנסות שאין מרבית הסתכמו ב-259 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-260 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-144 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 231 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות בגין הפסדי אשראי, אשר נרשמו בששת החודשים הראשונים של השנה נבעו בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית, עקב שיפור במדדים המאקרו כלכליים ובאינדיקטורים המצביעים על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק. בתקופה המקבילה אשתקד, ההוצאות בגין הפסדי אשראי נבעו בעיקרם מגידול בהפרשה הקבוצתית בעקבות השינויים בסביבה המאקרו כלכלית, כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה וחוסר הוודאות באשר להשפעתה על מצב הלווים ומגידול בהיקף החובות הבעייתיים כתוצאה מכך.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-451 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-429 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 5.1%, אשר נבע מגידול בהוצאות השכר. הגידול מוסבר מהתאמת רכיבי תגמול משתנים לתשואה ולרווח הבנק.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכמו ב-303 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-118 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול המוסבר בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי כאמור לעיל.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-41,111 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-41,046 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 0.2%.

האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2021 הסתכמו ב-42,588 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-40,590 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2020, גידול בשיעור של 4.9%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-41,550 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38,708 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 7.3%.

פקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2021 הסתכמו ב-42,510 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-37,815 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2020, גידול בשיעור של 12.4%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2020			לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2021			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח						
309	6	303	305	4	301	הכנסות רבית, נטו
153	17	136	175	21	154	הכנסות שאינן מרבית
462	23	439	480	25	455	סך הכנסות
58	-	58	4	-	4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
344	16	328	364	17	347	הוצאות תפעוליות ואחרות
31	4	27	63	5	58	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
46,908	43	46,865	50,609	59	50,550	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
48,237	55	48,182	52,256	74	52,182	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
68,342	8,896	59,446	72,805	8,955	63,850	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
69,261	9,109	60,152	73,319	9,047	64,272	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2020			לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 ביוני 2021			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח						
636	15	621	609	9	600	הכנסות רבית, נטו
330	38	292	357	44	313	הכנסות שאינן מרבית
966	53	913	966	53	913	סך הכנסות
91	-	91	8	-	8	הוצאות בגין הפסדי אשראי
714	33	681	736	35	701	הוצאות תפעוליות ואחרות
91	13	78	128	12	116	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
46,967	48	46,919	49,901	58	49,843	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
48,237	55	48,182	52,256	74	52,182	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
64,460	8,349	56,111	72,560	8,987	63,573	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
69,261	9,109	60,152	73,319	9,047	64,272	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של מגזר האנשים הפרטיים במחצית הראשונה של שנת 2021, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-609 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-636 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 4.2%, אשר נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפקדונות עקב ירידת רבית בנק ישראל וירידת הרבית הדולרית. קיטון זה קוּזז ברובו בגידול בהכנסות הרבית שנבע מעלייה בהיקפי הפעילות ובכלל זה בפעילות בהלוואות לדירור.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-357 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-330 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 8.2%, אשר נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מפעילות שוק ההון, המוסברת מגידול בהיקף תיק ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה מוסברת בעיקר עקב שיפור במדדים המאקרו כלכליים ובאינדיקטורים המצביעים על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק. בתקופה המקבילה אשתקד, ההוצאות בגין הפסדי אשראי נבעו בעיקרם מגידול בהפרשה הקבוצתית, בעקבות השינויים בסביבה המאקרו כלכלית כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה וחוסר הוודאות באשר להשפעתה על מצב הלווים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-736 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-714 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 3.1%, אשר נבע בעיקר מגידול בהוצאות השכר, המוסבר מהתאמת רכיבי תגמול משתנים לתשואה ולרווח הבנק.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-128 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 40.7%, המוסבר בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי כאמור לעיל.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-49,901 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-46,967 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.2%.

האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2021 הסתכם ב-52,256 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-48,237 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2020, גידול בשיעור של 8.3%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-72,560 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-64,460 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 12.6%.

פקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2021 הסתכמו ב-73,319 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-69,261 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2020, גידול בשיעור של 5.9%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-331 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-150 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול אשר נבע בעיקר מעלייה בסך של 109 מיליון ש"ח ברווח מהשקעה במניות ובאגרות חוב ומגידול בסך של 73 מיליון ש"ח בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות.

הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-219 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-93 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח מוסבר מעלייה בהכנסות, כאמור לעיל ומגידול בחלק הבנק ברווחי כאל, שהסתכם ב-36 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

השקעת הבנק במסד ליום 30 ביוני 2021 הסתכמה ב-438 מיליון ש"ח.

סך המאזן של מסד ליום 30 ביוני 2021 הסתכם ב-10,457 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,349 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2020, גידול בשיעור של 1.0%. סך כל ההון של מסד ליום 30 ביוני 2021 הסתכם ב-860 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-804 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2020, גידול בשיעור של 7.0%. הרווח הנקי של מסד הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-52.4 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-35.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 46.0%.

חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-26.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-18.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 45.9%. הגידול ברווחי מסד מוסבר בעיקר מגידול בגביית חובות שנמחקו בשנים קודמות ומקיטון בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, בעיקר עקב שיפור באינדיקטורים המצביעים על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של מסד ומהמשך הירידה בהיקף החובות הנמצאים בדחיית תשלומים.

תשואת הרווח הנקי (על בסיס שנתי) עמדה על 13.1%, בהשוואה ל-9.9% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 15.72%, בהשוואה ל-15.19% בסוף שנת 2020. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 14.66%, בהשוואה ל-14.03% בסוף שנת 2020. במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2020 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5%, עד ליום 31 בדצמבר 2021, ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65% עד ליום 31 בדצמבר 2021. בחודש יוני 2021, זכה מסד בשנית, במכרז החשכ"ל למתן הלוואות לעובדי הוראה ומענקים מותנים לסטודנטים במוסדות להכשרת עובדי הוראה. תקופת ההסכם על פי המכרז הינה ל-5 שנים מחודש יולי 2021, עם אופציה לחשכ"ל להארכה עד ל-3 שנים נוספות.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל.

כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותג הבינלאומי "ויזה" ו"מסטרקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראלכרט".

השקעת הבנק בכאל ליום 30 ביוני 2021 הסתכמה ב-675 מיליון ש"ח.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 15.3%, בהשוואה ל-14.8% בסוף שנת 2020.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-40.3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווחי כאל מוסבר בעיקר מירידה בהפרשה להפסדי אשראי ומגידול בהיקפי הפעילות.

ראה באור 9 לתמצית הדוחות הכספיים באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות נגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

פרק זה נכתב בפירוט רב בדוחות הכספיים לשנת 2020. על כן, יש לקרוא את הפרק יחד עם פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2020. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין.
- כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. ניהול הסיכונים מתבצע ברמת הקבוצה, כאשר תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית, שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל פי העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחומים והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו, על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערכי הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי הינו חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
 - א. ר"ח אלי כהן, מכהן כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO), כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית.
 - ב. סיכוני האשראי מנוהלים על ידי ר"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה העסקית.
 - ג. סיכון האסטרטגיה והסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי.
 - ד. סיכוני הציות מנוהלים על ידי מר אמיר בירנבוים, אשר במסגרת תפקידו כקצין הציות הראשי, מנהל את סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהל את יחידת האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, הוא מכהן כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-QI.
 - ה. סיכוני ה-ID מנוהלים החל מיום 6 באפריל 2021, על ידי מר אופיר קדוש, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ. מתחילת השנה ועד ליום זה, נוהלו על ידי גב' איריס לבנון, משנה למנכ"ל מתף וממלאת מקומו.
 - ו. סיכוני הסייבר מנוהלים על ידי מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
 - ז. הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי.
 - ח. סיכון המוניטין מנוהל על ידי ר"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
 - ט. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
 - י. ניהול הסיכונים מתבצע בחברה הבת הבנקאית בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת.
 - יא. בחברה הבת הבנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי, שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
 - יב. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.

יא. לבנק ולקבוצה מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים, כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים.

הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון, לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק, כוללים תרחישים מסוג ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך שנת 2020 ובמסגרת זו הובאו לידי ביטוי השפעות אפשריות של משבר הקורונה, תוך זיהוי ומיפוי מוקדי הסיכון הרלוונטיים, בהתאם לאופי ולהתפתחות המשבר.

תרחישי הקיצון, מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי לאיתור נקודות החולשה וקבלת החלטות. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון, באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, בהתאם לדרישת בנק ישראל, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים אחידים למערכת הבנקאית. תרחישי הקיצון האחידים, מהווים עבור בנק ישראל, כלי לקבלת תמונה הוליסטית ועדכנית על המשק הישראלי ועל יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולהעמיד אשראי לציבור תוך שמירה על יציבותה.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2020.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלו או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים האשראי.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 30 ביוני 2021, אין קבוצות לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

הבנק ממשיך לנטר את מוקדי הסיכון בתיק האשראי ולבחון את הלקוחות, אשר עלולים להיות מושפעים מהתמשכות המשבר. כמו כן, הבנק נוקט באמצעים למזעור סיכונים האשראי.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

עם תחילת המשבר ולאור ההשלכות האפשריות שהיו על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל חוזרים ובהם דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזרים נקבע, בין היתר, כי שינויים בתנאי הלוואות וביניהם דחייה במועדי תשלום, ויתורים על רבית פיגורים והארכות של תקופות לפרעון לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש. בנק ישראל מעודד את הבנקים לבצע שינויים זהירים בתנאי הלוואות, אשר מבוססים על הבנת סיכון האשראי של הלווה, ואשר עקביים עם חוקים, תקנות והוראות רלוונטיות ויכולים לסייע לפרעון החוב.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה באור ג.1 (4) בתמצית הדוחות הכספיים.

מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי:

30 ביוני 2021											
חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽¹⁾			פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים					פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽³⁾			
			חובות לא בעייתיים					חובות לא בעייתיים			
יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	חובות בעייתיים	חובות שאינם בדירוג ביצוע אשראי	חובות בדירוג ביצוע אשראי, בפיגור של 30 ימים או יותר	חובות בדירוג ביצוע אשראי שאינם בפיגור	סך הכל חובות לא בעייתיים	של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	של יותר מ-6 חודשים	יתרת חוב רשומה	מזה: בפיגור של 30 ימים או יותר
במיליוני ש"ח											
4	1	1	-	-	-	4	4	-	4	3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97	7
110	131	12	17	21	-	72	93	2	91	1,013	32
91	115	6	86	2	-	3	5	1	4	5,139	124
2	44	-	1	-	-	1	1	-	1	452	13
207	291	19	104 ⁽²⁾	23	-	80	103	3	100	6,704	176
467	1,464	44									
31.12.20	5,778	125									

(1) מזה: דחיות שניתנו שאינן במסגרת תכנית רוחבית בסך 43 מיליון ש"ח.

(2) מזה: סווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית בסך 86 מיליון ש"ח.

(3) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אחרת אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

עם פרוץ משבר הקורונה, אימץ הבנק את ההקלות הרגולטוריות שניתנו על ידי בנק ישראל ואיפשר ללקוחותיו לדחות החזר תשלומים של הלוואות וגם להסדיר לוח תשלומים מקל לפרעון החוב.

קיימת ירידה משמעותית בהיקף האשראי המוקפא. נכון ליום 30 ביוני 2021, שיעור החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים מהווה כ-0.21% מסך האשראי לציבור, בהשוואה ל-1.9% ביום 31 בדצמבר 2020.

במקביל, עם פרוץ המשבר, חתם הבנק על הסכם עם החשב הכללי, יחד עם בנקים נוספים במערכת הבנקאית ואחרים, להעמדת הלוואות בערבות מדינה, שמטרתן לסייע לעסקים בישראל להתמודד עם קשיי תזרים שנוצרו כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה ולצורך כך הוקמו הקרנות הייעודיות, "הקרן לעסקים קטנים ובינוניים לנפגעי קורונה" ו"הקרן לעסקים גדולים להתמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה".

הבנק ממשיך להעמיד ללקוחותיו העסקיים הלוואות במסגרת הקרנות בערבות המדינה, המאפשרות להם להתמודד עם התמשכות המשבר והשלכותיו.

אשראי שניתן בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

פעילות לווים בישראל	30 ביוני 2021	31 בדצמבר 2020
עסקים קטנים וזעירים	1,416	1,308
עסקים בינוניים	426	431
עסקים גדולים	167	165
סך הכל	2,009	1,904

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים ליום 30 ביוני 2021, הסתכם ב-2,089 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,295 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, קיטון בשיעור של 9.0%.

יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה ליום 30 ביוני 2021, עמד על 1.5%, בהשוואה ל-1.8% בסוף שנת 2020. 17.6% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משוייכים לענף התעשייה, 14.4% לענף הנדל"ן, 12.1% לענף המסחר ו-29.5% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיור. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.9%, בהשוואה ל-2.2% בסוף שנת 2020.

למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור ב.12(1) לדוחות הכספיים.

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

30 ביוני 2020				30 ביוני 2021				
סך הכל	פרטי	לדיוור	מסחרי	סך הכל	פרטי	לדיוור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
87,062	20,293	26,202	40,567	93,492	21,106	29,491	42,895	סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי: ⁽¹⁾
33,054	13,110	2,260	17,684	37,279	12,707	3,741	20,831	סיכון אשראי מאזני
120,116	33,403	28,462	58,251	130,771	33,813	33,232	63,726	סיכון אשראי חוץ מאזני
								סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
3,556	620	312	2,624	2,485	664	324	1,497	לא בעייתי
1,817	297	261	1,259	1,859	264	344	1,251	סך הכל בעייתי: ⁽²⁾
879	70	250	559	1,100	67	246	787	- השגחה מיוחדת ⁽³⁾
136	66	-	70	132	58	-	74	- נחות
802	161	11	630	627	139	98	390	- פגום
5,373	917	573	3,883	4,344	928	668	2,748	סך הכל סיכון אשראי מאזני
359	177	4	178	729	146	6	577	סיכון אשראי חוץ מאזני
5,732	1,094	577	4,061	5,073	1,074	674	3,325	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
298	21	221	56	212	18	179	15	מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר
125,848	34,497	29,039	62,312	135,844	34,887	33,906	67,051	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								נכסים שאינם מבצעים
710	130	11	569	570	105	98	367	חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית

31 בדצמבר 2020								
סך הכל	פרטי	לדיוור	מסחרי	סך הכל	פרטי	לדיוור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
89,688	20,438	27,721	41,529					סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי: ⁽¹⁾
34,710	13,068	2,946	18,696					סיכון אשראי מאזני
124,398	33,506	30,667	60,225					סיכון אשראי חוץ מאזני
								סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
2,347	568	329	1,450					לא בעייתי
2,036	330	286	1,420					סך הכל בעייתי: ⁽²⁾
1,301	119	250	932					- השגחה מיוחדת ⁽³⁾
111	57	-	54					- נחות
624	154	36	434					- פגום
4,383	898	615	2,870					סך הכל סיכון אשראי מאזני
659	131	3	525					סיכון אשראי חוץ מאזני
5,042	1,029	618	3,395					סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
217	18	156	43					מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר
129,440	34,535	31,285	63,620					סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								נכסים שאינם מבצעים
524	120	36	368					חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2020			לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2021			
מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
559	158	717	388	231	619	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
81	24	105	35	60	95	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
-	-	-	-	(37)	(37)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(23)	(6)	(29)	(14)	(5)	(19)	חובות פגומים שנמחקו
(25)	(4)	(29)	(22)	(12)	(34)	חובות פגומים שנפרעו
592	172	764	387	237	624	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש						
168	113	281	108	108	216	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה
18	17	35	8	8	18	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(15)	(6)	(21)	(2)	(4)	(6)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(13)	(7)	(20)	(13)	(9)	(22)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
158	117	275	103	103	206	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים						
173	39	212	36	179	143	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה התקופה
36	5	41	3	21	18	גידול בהפרשות
(23)	(4)	(27)	(6)	(22)	(16)	גביות ומחיקות
186	40	226	33	178	145	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה

לשנת 2020 שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			לשנת 2021 שנסתיימה ביום 30 ביוני 2021			לשנת 2022 שנסתיימה ביום 30 ביוני 2022			
מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
553	156	709	553	156	709	387	190	577	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
179	99	278	155	48	203	84	136	220	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
(44)	(1)	(45)	-	-	-	-	(54)	(54)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(69)	(20)	(89)	(53)	(11)	(64)	(30)	(10)	(40)	חובות פגומים שנמחקו
(232)	(44)	(276)	(63)	(21)	(84)	(54)	(25)	(79)	חובות פגומים שנפרעו
592	172	764	592	172	764	387	237	624	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש									
140	108	248	140	108	248	114	113	227	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
96	60	156	64	34	98	19	19	38	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(33)	(20)	(53)	(19)	(10)	(29)	(6)	(8)	(14)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(89)	(35)	(124)	(27)	(15)	(42)	(24)	(21)	(45)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
114	113	227	158	117	275	103	103	206	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים									
169	35	204	169	35	204	144	37	181	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
96	22	118	77	17	94	36	10	46	גידול בהפרשות
(121)	(20)	(141)	(60)	(12)	(72)	(35)	(14)	(49)	גביות ומחיקות
144	37	181	186	40	226	145	33	178	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה

מדדי סיכון

לשנה שנסתיימה ביום	לששת החודשים שנסתיימו ביום		
2020 בדצמבר 31	2020 ביוני 30	2021 ביוני 30	
0.86%	1.18%	0.87%	שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור מזה:
0.63%	0.85%	0.65%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.23%	0.33%	0.22%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.77%	1.63%	1.54%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור
0.52%	0.72%	(0.30%)	שיעור ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור*
0.10%	0.18%	-	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור*
1.38%	1.28%	1.19%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
221.3%	151.3%	184.1%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
160.8%	108.9%	137.4%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיגור של 90 יום או יותר
6.9%	14.3%	(0.3%)	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור*

* על בסיס שנתי.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

30 ביוני 2021						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יחסי הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
201	12	(26)	138	365	9,812	10,371
83	(2)	(9)	51	166	12,052	12,389
28	1	(9)	111	121	5,659	6,039
179	(3)	(40)	57	253	6,434	7,038
29	(8)	(8)	7	17	16,102	16,199
208	3	(51)	134	534	12,650	13,833
728	3	(143)	498	1,456	62,709	65,869
165	1	2	98	343	33,232	33,906
330	(6)	6	141	273	33,813	34,887
1,223	(2)	(135)	737	2,072	129,754	134,662
-	-	-	-	-	15,262	15,262
1,223	(2)	(135)	737	2,072	145,016	149,924
פעילות לווים בחו"ל						
5	-	(2)	14	17	1,017	1,182
-	-	-	-	-	3,511	3,511
5	-	(2)	14	17	4,528	4,693
1,228	(2)	(137)	751	2,089	149,544	154,617

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 99,290 מיליון ש"ח, 15,650 מיליון ש"ח, 32 מיליון ש"ח, 1,307 מיליון ש"ח ו-38,338 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת הפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירוג שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירוג שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 64 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 91 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדירוג שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדירוג בסך 3,101 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

30 ביוני 2020						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
סיכון אשראי ⁽¹⁾ כולל	מזה: דירוג ביצוע ⁽³⁾ אשראי	מזה: סיכון אשראי ⁽⁴⁾ בעייתי	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחר						
תעשייה	10,498	9,770	408	189	63	229
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁵⁾	10,161	9,718	135	54	12	80
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	6,616	6,226	107	89	8	31
מסחר	7,802	6,858	232	87	42	183
שירותים פיננסיים	13,139	13,080	9	6	2	23
ענפים אחרים	12,785	11,296	583	288	104	219
סך הכל מסחרי ⁽⁶⁾	61,001	56,948	1,474	713	231	765
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	29,039	28,462	261	11	28	150
אנשים פרטיים - אחר	34,497	33,403	309	164	63	312
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	124,537	118,813	2,044	888	322	1,227
בנקים בישראל וממשלת ישראל	11,263	11,263	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	135,800	130,076	2,044	888	322	1,227
פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	1,311	1,303	8	8	-	2
בנקים וממשלות בחו"ל	4,026	4,026	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	5,337	5,329	8	8	-	2
סך הכל	141,137	135,405	2,052	896	322	1,229

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 94,120 מיליון ש"ח, 11,476 מיליון ש"ח, 45 מיליון ש"ח, 1,671 מיליון ש"ח ו-33,825 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 165 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 109 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 3,114 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2020						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
10,038	9,376	460	157	73	29	237
10,997	10,618	139	59	18	(2)	90
6,037	5,647	145	96	8	(8)	36
7,266	6,591	245	44	83	23	214
14,727	14,669	14	7	9	-	31
13,221	12,018	636	166	149	14	267
62,286	58,919	1,639	529	340	56	875
31,285	30,667	287	36	41	(2)	164
34,535	33,506	348	156	77	34	318
128,106	123,092	2,274	721	458	88	1,357
12,740	12,740	-	-	-	-	-
140,846	135,832	2,274	721	458	88	1,357
פעילות לווים בחו"ל						
1,334	1,306	21	21	6	-	6
4,120	4,120	-	-	-	-	-
5,454	5,426	21	21	6	-	6
146,300	141,258	2,295	742	464	88	1,363

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 95,870 מיליון ש"ח, 12,798 מיליון ש"ח, 11 מיליון ש"ח, 1,897 מיליון ש"ח ו-35,724 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 88 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 101 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיר שוועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיר בסך 3,001 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחות של עסקי לווים מסחריים או שוועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2021			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
109	2	107	95	2	93	AAA עד AA-
3,062	35	3,027	2,551	35	2,516	A+ עד A-
149	7	142	145	5	140	BBB+ עד BBB-
75	-	75	147	-	147	BB+ עד B-
3,395	44	3,351	2,938	42	2,896	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, נירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים וברוקרים/דילרים (מקומיים וזרים) ראה באור 10 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים, כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 30 ביוני 2021 ב-254 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2020 - 227 מיליון ש"ח).

מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2021, לא חל שינוי מהותי בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים ולא בוצעה הורדה בדירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

על רקע השלכות משבר הקורונה, בתחילת שנת 2020, חל גידול במרווחי האשראי של מרבית המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם היו לבנק חשיפות אשראי מהותיות. ליום 31 בדצמבר 2020, הצטמצמו מרווחי האשראי לרמות של 0.3%-0.7%, בדומה לרמות ששררו טרם התפרצות נגיף הקורונה. הבנק ממשיך בניטור המוסדות הפיננסיים הזרים ונכון ליום 30 ביוני 2021, המרווחים נותרו ברמה דומה לרמה ששררה בסוף שנת 2020.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (90%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד AA- כאשר 3% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-247 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולל בדירוג השקעה (Investment Grade) מזה כ-50% מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-3 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-2 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 30 ביוני 2021, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,791 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר רכיבי ההון).

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות* (1) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2021			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	
3,100	33	3,067	2,901	26	2,875	ארצות הברית
2,874	349	2,525	2,738	380	2,358	מדינות אחרות
5,974	382	5,592	5,639	406	5,233	סך כל החשיפות למדינות זרות
25	2	23	31	3	28	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
209	41	168	207	42	165	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
7	2	5	18	2	16	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נדילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

סיכונים בתיק ההלוואות לדירור

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית, המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים בגולציה ועוד. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמת כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין היתר, על ידי השתתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות ברבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינויי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות, על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף, נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית.

היקף הלוואות לדירור

שינוי	לששת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		
	2020	2021	
ב- %	במיליוני ש"ח		
			ביצועי אשראי לדירור
39.2	2,696	3,754	הלוואות מכספי הבנק
-	13	13	הלוואות מכספי האוצר
(12.5)	8	7	מענקים מכספי האוצר
38.9	2,717	3,774	סך הכל הלוואות חדשות
4.4	407	425	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק
34.4	3,124	4,199	סך כל הביצועים
			יתרת האשראי לדירור, נטו
12.2	26,788	30,057	הלוואות מכספי הבנק
(7.7)	299	276	הלוואות מכספי האוצר*
28.9	38	49	מענקים מכספי האוצר*
12.0	27,125	30,382	סך הכל יתרה

* סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדירור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדירור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2021 כולל כ-70% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בהשוואה לכ-69% ב-30 ביוני 2020. כ-97% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בהשוואה לכ-94% ב-30 ביוני 2020.

ביצועי ההלוואות לדירור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2021 כוללים כ-65% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-69% בתקופה המקבילה אשתקד. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור ההחזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור ההחזר מהכנסת הלוואה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי הלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן הלוואה. תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2021 כולל כ-90% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-89% ב-30 ביוני 2020. כ-98% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון ביום 30 ביוני 2020. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2021 כוללים כ-92% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-93% בתקופה המקבילה אשתקד. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2021 כולל שיעור של 60% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 18,044 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2021 כוללים סך של 1,526 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 41% מסך הביצועים וסך של 632 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים 17% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 ביוני 2021 כולל כ-81% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 24,442 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2021 כוללים כ-67% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 2,514 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק הלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים											
מגזר לא צמוד			מגזר צמוד מדד			מגזר צמוד			מגזר צמוד		
רביית קבועה	רביית משתנה	שיעור	רביית קבועה	רביית משתנה	שיעור	רביית קבועה	רביית משתנה	שיעור	רביית קבועה	רביית משתנה	שיעור
יתרה	יתרה	ב- %	יתרה	יתרה	ב- %	יתרה	יתרה	ב- %	יתרה	יתרה	ב- %
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
8,300	12,576	28.4	3,520	4,793	12.1	29,200	11	-	857	30,057	30.6.21
7,671	11,818	28.0	3,362	4,532	12.3	27,396	13	-	863	28,259	31.12.20

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנה	שנה	שנה	שנה	שנה	שנה
2017	2018	2019	2020	2020	2021
3,756	4,149	4,374	5,915	2,696	3,754
(13.4%)	10.5%	5.4%	35.2%	32.3%	39.2%
(0.01%)	-	0.01%	0.14%	0.21%	-
0.51%	0.50%	0.49%	0.59%	0.57%	0.56%

ביצועי הלוואות לדיור (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי בביצועי הלוואות לדיור ביחס לתקופה מקבילה

שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

שיעור ההפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על אשראי לדיור

החל מחודש מרס 2020, איפשר הבנק ללווים, להקפיא את החזר התשלום החודשי של הלוואות לדיור ולהסדיר לוח תשלומים מקל לפרעון החוב. נכון ליום 30 ביוני 2021, תשלומי הלוואות שנדחו הסתכמו ב-6 מיליון ש"ח וזאת בהתאם לאמור בבאור 4.ג1 לתמצית הדוחות הכספיים.

עדכון מגבלות על חלק הלוואה לדיור ברבית משתנה

ביום 27 בדצמבר 2020, פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור", במסגרתו הוחלט לבטל את "מגבלת רבית הפריים" (לפיה היחס בין חלק הלוואה ברבית משתנה הנושא רבית שעשויה להשתנות, תוך פחות מחמש שנים ממועד אישור הלוואה, או ממועד קביעת שיעור הרבית הקודם, לבין סך הלוואה, אינו עולה על 33%) ולהסתפק במגבלת הרבית המשתנה, הקובעת כי לפחות שליש מסך המשכנתא יינתן ברבית קבועה ועד שני השלישים הנותרים יינתנו ברבית משתנה. תחילת התיקונים להוראה היתה החל מיום 17 בינואר 2021. עבור הלוואה לדיור המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה בבנק, או בבנק אחר, התיקון חל מיום 28 בפברואר 2021.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור וללא נגזרים)

כללי

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר ההחזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים.

מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

באשראי קמעונאי, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שחברת הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסייה בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתרן ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש.

הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית בסניפי אוצר החייל הינם שכירים וחלק ניכר מהם עובדים לשעבר במערכת הביטחון. חלק מההלוואות לעובדי מערכת הביטחון הניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריותו של משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פוחת סיכון האשראי הניתן לעובדי מערכת הביטחון, במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים מנוכים מן השכר ישירות.

כ-80% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

השפעת התפשטות הקורונה על האשראי לאנשים פרטיים

פרוץ משבר הקורונה לווה ברמת אי וודאות כלכלית גבוהה. הבנק נקט במספר פעולות על מנת לגדר את סיכון האשראי, בין היתר, עדכון הפרמטרים לסיווג חובות בעייתיים והתאמות במודל החיתום ובנהלי העבודה בתחום האשראי. כמו כן, בוצעו הפרשות ברמה הקבוצתית והפרטנית בגישה שמרנית.

בחודשים האחרונים, מספר אינדיקטורים הצביעו על תחילת היציאה מהמשבר. נתוני הבנק מצביעים, כי במחצית הראשונה של השנה, חל שיפור ביחס בין האשראי הבעייתי לאשראי התקין בבנק ומרבית הלקוחות להם בוצעה הקפאת תשלומי הלוואות בתקופת המשבר, חזרו לשלם את ההלוואות כסדרן. לאור האמור לעיל, הבנק חזר למדיניות החיתום טרם המשבר. עם זאת, ההתפרצות המחודשת של הנגיף עלולה לפגוע במגמת השיפור.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	
2020	2020	2020	2021	
ב-%				במיליוני ש"ח
4.7	7.0	4,865	4,758	5,092
2.9	2.4	16,468	16,538	16,941
3.3	3.5	21,333	21,296	22,033
(0.6)	1.9	4,693	4,574	4,663
(1.1)	(2.2)	7,287	7,368	7,208
(19.7)	(22.1)	1,204	1,241	967
(2.6)	(2.6)	13,184	13,183	12,838
1.0	1.1	34,517	34,479	34,871
0.6	(0.7)	20,529	20,791	20,649

יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי

הלוואות אחרות

סך כל סיכון האשראי המאזני

מסגרות עו"ש לא מנוצלות

מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות

סיכון אשראי חוץ מאזני אחר

סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני

סך כל סיכון האשראי הכולל

ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שנינו לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	
2020	2020	2020	2021	
ב-%		במיליוני ש"ח		
(9.6)	(14.0)	156	164	141
(31.3)	(9.0)	192	145	132
1.3	1.3	34,169	34,170	34,598
1.0	1.1	34,517	34,479	34,871
-	(14.3)	18	21	18
(8.8)	(12.0)	113	117	103
		0.36%	0.59%	0.05%

* על בסיס שנתי.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

30 ביוני 2021				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
במיליוני ש"ח				באלפי ש"ח
203	446	65	381	ללא הכנסה קבועה
2,220	4,043	499	3,544	עד 10
3,588	6,410	1,555	4,855	מ-10 עד 20
6,827	11,134	5,362	5,772	מעל 20
12,838	22,033	7,481	14,552	סך הכל

30 ביוני 2020				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
במיליוני ש"ח				באלפי ש"ח
209	440	40	400	ללא הכנסה קבועה
2,428	4,291	464	3,827	עד 10
3,691	6,379	1,368	5,011	מ-10 עד 20
6,855	10,186	4,541	5,645	מעל 20
13,183	21,296	6,413	14,883	סך הכל

31 בדצמבר 2020				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
במיליוני ש"ח				באלפי ש"ח
219	446	45	401	ללא הכנסה קבועה
2,360	4,115	475	3,640	עד 10
3,717	6,420	1,510	4,910	מ-10 עד 20
6,888	10,352	4,939	5,413	מעל 20
13,184	21,333	6,969	14,364	סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

סיכון אשראי מאזני				
31 בדצמבר 2020	30 ביוני 2020	30 ביוני 2021		
			במיליוני ש"ח	
5,347	5,304	5,576		
2,959	2,987	3,112		
4,762	4,860	4,715		
2,864	2,749	2,999		
5,401	5,396	5,631		
21,333	21,296	22,033		

התפלגות לפי גודל האשראי של הלוואה*

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2020			30 ביוני 2021				
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני		
									תחום אשראי ללוואה	
									באלפי ש"ח	
667	470	197	902	645	257	669	463	206	עד 10	
1,256	873	383	1,229	853	376	1,269	865	404	מ- 10 עד 20	
3,136	2,040	1,096	3,056	1,989	1,067	3,162	2,017	1,145	מ- 20 עד 40	
6,280	3,432	2,848	6,211	3,362	2,849	6,239	3,358	2,881	מ- 40 עד 80	
9,047	3,391	5,656	8,992	3,342	5,650	8,962	3,251	5,711	מ- 80 עד 150	
8,895	2,262	6,633	8,895	2,259	6,636	8,948	2,162	6,786	מ- 150 עד 300	
5,236	716	4,520	5,194	733	4,461	5,622	722	4,900	מעל 300	
34,517	13,184	21,333	34,479	13,183	21,296	34,871	12,838	22,033	סך הכל	

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.

** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2020			30 ביוני 2021				
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני		
									סוג האשראי	
									עו"ש	
1,372		1,526	1,446			1,446			כרטיסי אשראי	
3,493		3,232	3,646			3,646			אשראי ברבית משתנה	
15,862		15,922	16,364			16,364			אשראי ברבית קבועה	
606		616	577			577			סך הכל	
21,333		21,296	22,033			22,033				

בטחונות

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2020			30 ביוני 2021				
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני		
									סך אשראי המוגבה בבטחונות*	
									מזה:	
4,976	880	4,096	4,894	913	3,981	4,974	649	4,325	בטחונות לא נזילים	
4,558	853	3,705	4,457	886	3,571	4,538	624	3,914	בטחונות נזילים	
418	27	391	437	27	410	436	25	411		

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום אשראי קמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחו"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיים מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבוניות ולאתר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים להתבטא בירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני, לניטור סיכון זה.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי למגורים, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מידתיות וזהירות אלה באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם.

הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב תשואה.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי.

בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

משבר הקורונה הביא לחוסר וודאות באשר להמשך הביקושים בתחום הנדל"ן המניב, כאשר קיימת שונות בין סוגי הנכסים המניבים. ככל שתהיה פגיעה בתחום זה, היא צפויה להשפיע בעיקר על נכסים ישנים שאינם באזורי ביקוש. הבנק בוחן באופן שוטף את מידת הפגיעה בנכסים מסוג זה.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר	30 ביוני		
	2020	2021	
		במיליוני ש"ח	
			סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
			נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
			מזה: קרקע גולמית
			נדל"ן בתהליכי בניה
			נדל"ן שבנייתו הושלמה
			אחר ⁽²⁾
			סך הכל
2,296	2,280	2,922	
4,613	4,377	5,202	
4,494	4,730	4,728	
5,631	5,390	5,576	
17,034	16,777	18,428	

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 6,508 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 805 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 5,539 מיליון ש"ח (30.6.20 - 5,263 מיליון ש"ח, 773 מיליון ש"ח ו-5,351 מיליון ש"ח, בהתאמה. 31.12.20 - 5,348 מיליון ש"ח, 770 מיליון ש"ח ו-5,285 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או לווים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות.

התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני.

מידע נוסף ניתן למצוא בדוחות הכספיים לשנת 2020.

ליום 30 ביוני 2021, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז' מאזני, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-559 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-496 מיליון ש"ח ביום 30 ביוני 2020 ו-576 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020.

סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים ובכללם סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק, באמצעים הכוללים את הערך בסיכון (VAR), הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests וכלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

סיכון רבית

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעות על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה, כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורותיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציונליות.

סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. נקבעה, בהתאם להוראות מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פריטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2020			30 ביוני 2020			30 ביוני 2021		
סך הכל	שקל	מט"ח	סך הכל	שקל	מט"ח	סך הכל	שקל	מט"ח
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
7,869	8,092	(223)	7,624	7,692	(68)	8,181	8,336	(155)
7,799	8,096	(297)	7,543	7,643	(100)	7,826	7,638	188

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾

מזה: תיק בנקאי

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 14 א' לתמצית הדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽⁴⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

	30 ביוני 2021			30 ביוני 2020			31 בדצמבר 2020		
	שקל ⁽⁵⁾	מט"ח	סך הכל	שקל ⁽⁵⁾	מט"ח	סך הכל	שקל ⁽⁵⁾	מט"ח	סך הכל
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
שינויים מקבילים									
עלייה במקביל של 1%	44	(44)	-	(25)	(14)	(39)	(41)	(45)	(86)
מזה: תיק בנקאי	55	(38)	17	(15)	(10)	(25)	(39)	(38)	(77)
ירידה במקביל של 1%	125	49	174	77	3	80	200	47	247
מזה: תיק בנקאי	117	44	161	67	3	70	207	42	249
שינויים לא מקבילים									
התללה ⁽²⁾	(127)	(12)	(139)	(171)	(8)	(179)	(165)	(11)	(176)
השטחה ⁽³⁾	198	(6)	192	218	(7)	211	214	(8)	206
עליית רבית בטווח הקצר	186	(21)	165	178	(13)	165	170	(25)	145
ירידת רבית בטווח הקצר	(53)	43	(10)	(62)	(2)	(64)	(41)	63	22

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית⁽⁶⁾

	30 ביוני 2021			30 ביוני 2020			31 בדצמבר 2020		
	הכנסות רבית, נטו	מימון שאינן מרבית	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות רבית, נטו	מימון שאינן מרבית	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות רבית, נטו	מימון שאינן מרבית	סך הכל ⁽⁴⁾
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
שינויים מקבילים									
עלייה במקביל של 1%	409	(1)	408	391	5	396	418	1	419
מזה: תיק בנקאי	407	-	407	391	-	391	417	-	417
ירידה במקביל של 1%	(712)	1	(711)	(672)	(5)	(677)	(724)	(1)	(725)
מזה: תיק בנקאי	(712)	-	(712)	(672)	-	(672)	(724)	-	(724)

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 14א' לתמצית הדוחות הכספיים.

(2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועלייה ברבית בטווח הארוך.

(3) השטחה - עלייה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.

(4) לאחר השפעות מקדמות.

(5) הרכיבים לגביהם נלקחת בחשבון סביבת רבית שלילית - מכשירים פיננסיים נגזרים, נכסים והתחייבויות במגזר צמוד המדד ואגרות חוב במגזר המט"ח.

(6) בתרחישי ירידת רבית המשקפים רבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על ההכנסות נטו מרבית, בהתאם להנחות שונות.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור" וזאת על רקע הנחיות הגילוי של ה-SEC בדבר הפסקת שימוש בליבור (LIBOR), המבהירות, בין היתר, את הגילוי הנדרש בנושא. הנחיות הגילוי כאמור פורסמו על רקע הסיכון וחוסר הוודאות בנוגע לאופן הפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, במצב שבו החל משנת 2022 ועבור הדולר לחלק מהתקופות החל מיולי 2023, לא יפורסם שער הליבור, או שיקבע כי הליבור אינו מייצג את שיעורי הרבית הרלוונטיים. בהמשך להחלטה זו, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם, לצורך קביעת רביות בסיסיות אלטרנטיביות לרביות הליבור עבור כל אחד מחמש המטבעות הבאים: דולר ארה"ב, לירה שטרלינג, אירו, פרנק שוויצרי ויין יפני. החלופות כוללות, בין היתר, את רביות ה-SOFR (Secured Overnight Financing Rate); ה-SONIA (Sterling Overnight Index Average); ה-ESTR (Euro Short-Term Rate); ה-SARON (Swiss Average Rate Overnight); ה-TONA (Tokyo Overnight Average Rate).

ביום 3 באוגוסט 2021 פרסם בנק ישראל טיוטת ניהול בנקאי תקין בנושא "מעבר מרבית ליבור", אשר מפרטת עקרונות לעניין יישום המעבר לרביות בסיסיות אלטרנטיביות. זאת, בין היתר, בהיבטים הבאים: אופן בחירת הרביות האלטרנטיביות, מתן מידע ללקוחות, ביצוע התאמות בחוזים קיימים, הפסקת הלוואות חדשות מבוססות ליבור, ניהול סיכונים ועוד.

להפסקת השימוש בליבור ומעבר לרביות בסיסיות אלטרנטיביות, עשויות להיות השלכות רחבות על הבנק כגון השלכות תפעוליות וחשבונאיות. לעניין זה, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הובהר, כי על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, הבנק נדרש לכלול גילוי בדבר היערכות להפסקת השימוש בליבור.

נכון למועד הדיווח, הבנק בחן את ההשפעה הצפויה של הפסקת פרסום הליבור, לרבות בחינה של חלופות אפשריות בכל אחד מהמטבעות המפורטים לעיל, השלכות פיננסיות שעשויות להיגרם מהמעבר לשימוש במטבעות הנ"ל והיערכות הנדרשת, הן בפן העסקי והן בפן ניהול הסיכונים של החשיפות החדשות.

להלן פירוט החוזים שיש לבנק המושפעים מרבית הליבור בגין חוזים שיימשכו מעבר לשנת 2021:

היקף עסקאות	
30 ביוני 2021	
במיליוני ש"ח	
645	אשראי לציבור (כולל משכנתאות)
-	פקדונות הציבור
4,775	נגזרים (ערך נקוב)

חשיפת הבנק לרבית הליבור במסגרת פעילות בנגזרים, המעוגנת תחת הסדרי ISDA ותחת הסדרים אחרים, אינה מהותית. כמו כן, על מנת למזער את הסיכונים המשפטיים הכרוכים בהפסקת רבית הליבור בפעילות בנגזרים, חתם הבנק על הפרוטוקול החדש של ISDA המסדיר, בין השאר, את השיטה להתחשבות בגין חוזים ישנים שנחתמו בליבור ואינם פוקעים עד הפסקת פרסום הליבור. נכון למועד הדיווח ובהתאם להערכות שביצע הבנק, לא קיימת לבנק חשיפה מאזנית מהותית בחוזים הנמשכים מעבר לשנת 2021, המתייחסים לליבור.

סיכונים עיקריים והיערכות הבנק אליהם

הפסקת השימוש בליבור והמעבר לרביות בסיסיות אלטרנטיביות יוצרים לבנק סיכונים שונים כגון: סיכון פיננסי, סיכון מודל, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי ופיקוחי, סיכון טכנולוגי וסיכון עסקי. הבנק זיהה את הסיכונים באמצעות, בין היתר, מיפוי של כל החוזים והחשיפות הרלוונטיות. נכון למועד פרסום הדוח, הבנק נערך לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור, כולל יישום בפועל של רביות העוגן החדשות. כחלק מההיערכות, הבנק הקים צוותים ייעודיים שמטרתם, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, הערכת היקף הסיכון, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם והעברת עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון. בנוסף, נשלחה הודעה ללקוחות הבנק בדבר השינויים הצפויים בנוגע להפסקת השימוש בליבור והמשמעויות האפשריות של שינויים אלה, על פי המידע שהיה מצוי בידי הבנק באותה עת.

בשלב זה מופו הסיכונים הבאים:

- **סיכון פיננסי** - ירידה ברווחיות ו/או גידול בעלויות הנובעים, בין היתר: מהכרה בהפסדים במכשירים פיננסיים המוחזקים על ידי הבנק עקב ביטול חוזים; מערעורים של הלקוחות על קביעת תשלומי הרבית שלהם; מירידה במספר הפעולות ובמחזורי העסקאות הנעשות על ידי הלקוחות; מפתחת פוזיציות חשיפה לרבית והצורך בהתאמת תהליך ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק.
- **סיכון מודל** - בניית מתודולוגיית מחירי העברה המותאמת למעבר לרביות הבסיסיות האלטרנטיביות; ביצוע תמחור מוצרים חדש.
- **סיכון משפטי** - בחינת הצורך והדרך לביצוע שינויים לחוזים קיימים וניסוח חוזים חדשים המותאמים להפסקת השימוש בליבור ולסביבה הכלכלית החדשה.
- **סיכון רגולטורי ופיקוחי** - הטמעה של מדיניות, נהלים, חלוקת אחריות.
- **סיכון טכנולוגי** - ביצוע עדכונים לבסיסי המידע ומערכות המידע, לרבות התאמתם לצורך שימוש במוצרים הישנים ובמוצרים החדשים. סיכון זה מתחדד בשל הכרזת ה-ARRC על אי תמיכתו ברבית דולרית צופה פני עתיד.
- **סיכון עסקי** - כולל בעיקר את סיכון הבסיס (basis) שיווצר כתוצאה משוני במנגנוני ה-fallback בין המוצרים השונים (כגון, פקדונות לעומת נגזרים).

השלכות חשבונאיות

להפסקת השימוש בליבור והמעבר לרביות הבסיסיות האלטרנטיביות, צפויות להיות השפעות חשבונאיות שונות במספר תחומים, לרבות שיעורי ההיוון - מעבר למדדי רבית אלטרנטיביים, עשוי להביא לשינויים בשיעורי ההיוון המשמשים כקלט (input) במודלים שונים לצורך שערך (valuation) של נכסים והתחייבויות שונים כגון, מכשירים פיננסיים, נגזרים וירידות ערך לנכסים לא פיננסיים. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים והנחיות בנק ישראל ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים הנובעים מתהליך החלפת הרביות הבסיסיות.

החשיפה בבסיס

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה (במיליוני ש"ח):

החשיפה בבסיס בפועל		% מההון	
ליום 30 ביוני	ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני	ליום 31 בדצמבר
2021	2020	2021	2020
4,344	5,027	42	53
3,604	2,223	35	23
(170)	(239)	(2)	(3)

מט"י לא צמוד

מט"י צמוד מדד

מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה.

מרבית הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 30 ביוני 2021 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין	דולר	אירו
ירידה של 5%	4	(1)
ירידה של 10%	4	(1)
עלייה של 5%	(8)	3
עלייה של 10%	(14)	10

הערות:

(1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

(2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.

(3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההון לאחר השפעת המס.

(4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פורוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 30 ביוני 2021 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים.

אחוז שינוי במדד
ירידה של 3%
עלייה של 3%

(114)

110

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

ליום 30 ביוני 2021			ליום 31 בדצמבר 2020		
נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל
3,469	-	3,469	3,527	-	3,527
979	13,901	14,880	1,317	14,070	15,387
19,372	55,279	74,651	15,410	58,404	73,814
-	70,295	70,295	-	55,330	55,330
23,820	139,475	163,295	20,254	127,804	148,058

עסקאות גידור:

חוזי רבית

עסקאות אחרות:

חוזי רבית

חוזי מטבע חוץ

חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים

סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

משבר הקורונה הביא בתגובה, למהלכי הפחתות רבית לזמן קצר על ידי הבנקים המרכזיים ולנקיטה במגוון צעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשווקים.

החל משלב זיהוי משבר הקורונה, שמר הבנק על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים.

יחס כיסוי הנזילות של קבוצת הבנק לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2021 עמד על 137%, בהשוואה ל-150% בשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020.

יחס כיסוי הנזילות המינימלי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%.

למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 8 לתמצית הדוחות הכספיים.

יחס מימון יציב נטו - NSFR

בחודש יוני 2021, פרסם בנק ישראל את הוראה 222 "יחס מימון יציב - NSFR", המאמצת את המלצות באזל 3 ותיכנס לתוקף ביום 31 בדצמבר 2021. מטרת יחס המימון היציב נטו, היא לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך.

היחס דורש מתאגידים בנקאיים, לשמור על פרופיל מימון יציב, בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות ומגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. הבנק נערך ליישום ההוראה, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך סחירים, הסתכמו ליום 30 ביוני 2021 ב-71.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-70.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-56.7 מיליארד ש"ח, וכ-15.1 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל.

יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2021, עומד על 153.6%, בהשוואה ל-155.7% ב-31 בדצמבר 2020.

ביום 30 ביוני 2021 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-149.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-146.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2020.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים.

לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

ליום 31 בדצמבר 2020	ליום 30 ביוני 2021	
	במיליוני ש"ח	
3,176	3,938	1
1,488	2,093	2
1,247	1,438	3

סיכונים אחרים

למידע אודות סיכונים אחרים, בין היתר, הסיכונים התפעוליים ואופן ניהולם (ובכלל זה סייבר, אבטחת מידע והמשכיות עסקית), סיכון ציות, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור (ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות - Cross Border), סיכון מימון, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגיה - ראה פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2020 ודוח על הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2020.

לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון במהלך המחצית הראשונה של שנת 2021, בהשוואה לטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2020, למעט:

- סיכון משפטי - ברבעון השני של השנה, הועלתה רמת הסיכון מ-"נמוכה" ל-"נמוכה-בינונית", על רקע ריבוי תהליכי החקיקה והרגולציה בתחום הבנקאות וגידול בכמות הבקשות החדשות לאישור תובענות ייצוגיות, שהוגשו כנגד הבנקים בישראל.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. סקירה של התחומים המהותיים שלדעת הנהלת הבנק בהם קיימת מדיניות חשבונאית קריטית, מפורטת בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2020 ולא חל בה שינוי, למעט האמור להלן.

הפרשה להפסדי אשראי

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי וודאות ועל הערכות סובייקטיביות, ולשינויים באומדנים או בהערכות עשויה להיות השפעה מהותית על ההפרשה להפסדי אשראי. ההפרשה להפסדי אשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, מתבססת על מגוון מקורות ההחזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, ומחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות, כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. ההפרשה הקבוצתית מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים.

ההפרשה הקבוצתית מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, באמצעות הכפלת שיעורי הפרשה שנקבעו ביתרות האשראי, לרבות מכשירי אשראי חוץ מאזניים המוכפלים במקדמי המרה לאשראי רלוונטיים.

שיעורי ההפרשה הקבוצתית נקבעים ברמת ענף משק תוך הבחנה בין מקדם הפרשה לאשראי תקין למקדם הפרשה לאשראי בעייתי, בהשגחה מיוחדת או אשראי נחות.

שיעורי ההפרשה הקבוצתית כוללים סיכום של שני רכיבים:

רכיב ראשון מחושב על בסיס ממוצע שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו היסטוריים, לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח, או ממוצע הנותן משקל עודף לשיעור המחיקות החשבונאיות נטו בשנה האחרונה, הגבוה מהשניים.

הרכיב השני הינו "התאמה איכותית", אשר תכליתה להתאים באופן שמרני וזהיר את שיעורי ההפרשה הקבוצתית לגורמים סביבתיים, אשר יש להם השפעה על הסיכון הגלום בתיק האשראי של הבנק. לצורך קביעת ה"התאמה האיכותית", הבנק מתבסס על מודלים ייעודיים שפיתח. המודלים אומדים את הסיכון ברמת ענף משק, בהתבסס על גורמים סביבתיים, אשר חלקם רלוונטיים לתיק האשראי הספציפי של הבנק ולאיכות ניהולו, וחלקם רלוונטיים למצב המשק בכללותו. הגורמים הסביבתיים אשר כלולים במודלים כוללים, בין היתר, התייחסות לשינויים בנפח החובות, איכות הליך חיתום האשראי וניהולו, איכות הבקורת, ריכוזיות אשראי, מגמות ותנאים כלכליים אזוריים ארציים וענפיים, כמו גם, לנפח של יתרות בפיגור וחובות בעייתיים ולנפח של מחיקות חשבונאיות וגביות.

כל גורם סביבתי כולל אינדיקטורים רלוונטיים לכימות הסיכון בתחומו, ובהתבסס על שיטה עקבית בה נקבע המשקל שניתן לכל אינדיקטור, האם האינדיקטור צפוי להגדיל או להקטין את ההתאמה הנדרשת, והאם הוא רלוונטי לסך תיק האשראי או לקבוצת חובות מסוימת. בהתבסס על הנ"ל, נאמדת רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי והשפעתה על שיעורי ההפרשה הקבוצתית.

בנוסף למדידה הכמותית על פי המודלים כאמור, בוחן הבנק מידי רבעון, באופן סובייקטיבי את הצורך בהגדלה של מקדמי ההפרשה הקבוצתית, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי, ובמידת הצורך מעדכן את מקדמי ההפרשה הקבוצתית בהתאם.

במהלך שנת 2020, נוכח אי הוודאות הגבוהה שיצר משבר הקורונה, ועל מנת לשקף את הגידול האפשרי בהפרשות הפרטניות בגין לווים אשר נפגעו מהמשבר אולם טרם זוהו, בין היתר כתוצאה ממהלכים וצעדים שנקטו הממשלה ובנק ישראל לסיוע למשק להיחלץ מהמשבר, הגדיל הבנק את ההתאמות האיכותיות המתקבלות במודלים הכמותיים בשיעורים ניכרים. ההגדלות בוצעו תוך הבחנה בין ענפי המשק השונים בהתבסס על הערכות לגבי רמת הפגיעות של הענפים ובהתבסס על תבחינים שהוגדרו כדוגמת הגדלה בענפים בהם זוהה שיעור גבוה יחסית של אשראי לעסקים קטנים, הגדלה כפונקציה של שיעור האשראי בדירוגים נמוכים מסך האשראי בענף ועוד.

במהלך הרבעון השני של השנה, צמצם הבנק באופן חלקי את ההגדלות הסובייקטיביות שהושתו במהלך משבר הקורונה. במסגרת השיקולים בקביעת רמת ההפרשה הקבוצתית ליום 30 ביוני 2021 התבסס הבנק על העלייה המשמעותית המשתקפת בפעילות הכלכלית והערך, כי על אף העלייה בתחלואה המתרחשת לאחרונה, הסיכון לגבי הפעילות הכלכלית פחת, לאור מדיניות הממשלה לניהול משבר הקורונה במינימום פגיעה בכלכלה, הצפי למהלכי חיסון נוספים והשפעות החיסונים שכבר בוצעו.

במסגרת תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי מתייחס הבנק למכלול רחב של נתונים, שחלקם פנימיים לבנק, וחלקם כולל, בין היתר, גם אינדיקטורים מאקרו כלכליים. מהיבט זה, התבסס הבנק, בהנחותיו ליום 30 ביוני 2021, על תחזית חטיבת המחקר של בנק ישראל שפורסמה ביום 5 ביולי 2021, לפיה הוערך, כי לאור אחוזי ההתחסנות הגבוהים באוכלוסייה והודות להתאמת המשק לפעילות בתקופת עלייה בתחלואה, צפויה, התאוששות בצמיחה כך שהיא תסתכם בשיעור שנתי חיובי של כ-5.5%-6.0% בשנים 2021 ו-2022 בהתאמה, וכי שיעור האבטלה הרחב הממוצע ירד לכ-10.8%-6.4% בשנים 2021 ו-2022 בהתאמה.

יש לזכור, כי ערכי המאקרו כאמור, הינם חלק מסט רחב של פרמטרים, אומדנים והערכות סובייקטיביות המשמשים בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

יודגש, כי משבר הקורונה מאופיין כאירוע מתמשך ומתגלגל, עדיין שוררת אי ודאות לגבי השפעותיו, ושינויים באומדנים וההערכות הסובייקטיביות עלולים להטות את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי במידה רבה.

נוכח אי הוודאות הקיימת במשק, ולצורך בחינת רגישות ההפרשה להפסדי אשראי להנחות ולהערכות שונות מאלה שצוינו בתחזית חטיבת המחקר של בנק ישראל כאמור, ושימשו בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2021, בחן הבנק תרחישים נוספים. יודגש, כי קיימת שונות בין התרחישים שמיישמים הבנקים, היות והתרחישים מושפעים משיטות העבודה הנהוגות בכל בנק, מההנחות שהניח כל בנק, ומהערכות ואומדנים שונים של כל בנק לגבי השפעות אותן ההנחות. לפיכך, תיתכן שונות בין הערכות הבנקים, אשר יכולה להיות מהותית. במסגרת התרחישים הנוספים שנבחנו לצורך ניתוח הרגישות כאמור, הניח הבנק מחד תרחישים מחמירים הכוללים רמות אבטלה גבוהות יותר ושיעורי צמיחה נמוכים יותר מאלה ששימשו בחישוב ההפרשה הקבוצתית בפועל, ומאידך, תרחישים מקלים הכוללים רמות אבטלה נמוכות יותר ושיעורי צמיחה גבוהים יותר מאלה ששימשו בחישוב הפרשה הקבוצתית בפועל. במסגרת ניתוחי רגישות כאמור, שתוצאותיהם מתבססות על הערכות סובייקטיביות במידה גבוהה, עלה כי ההפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2021 עלולה היתה לגדול בתרחישים המחמירים בסכום של עד כ-40 מיליון ש"ח ובתרחישים המקלים עשויה היתה לקטון בסכום דומה.

יודגש, כי ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות, כאשר מחד, קצב התאוששות איטי יותר של המשק עלול להביא להפרשה גבוהה יותר, ומנגד, קיומם של גורמים ממתנים, כגון קצב התאוששות מהיר יותר של המשק וגורמים פנימיים בבנק, כדוגמת איכות תהליך חיתום האשראי, איכות הביטחונות ומנגנוני הבקרה, עשויים להביא לקטון ברמת ההוצאה.

אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים ואמידת השפעותיהם על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר ההנהלה מאמינה, כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, אין ודאות, כי הפסדי האשראי כפי שיתהוו בעתיד מתיק האשראי הקיים, יהיו זהים לאומדנים וההערכות שנקבעו.

הערכות הבנק הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים, בתקופת התמשכות המשבר ובפרמטרים רבים נוספים.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי. הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 ביוני 2021 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני 2021 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רון לבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

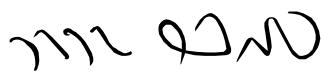
תל אביב, 17 באוגוסט 2021
ט' באלול, תשפ"א

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2021 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר ששפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

17 באוגוסט 2021

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2021 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

17 באוגוסט 2021